

جمهوری اسلامی ایران

سند برنامه راهبردی توسعه
صنعت، معدن و تجارت کشور

غیر قابل استناد

وزارت صنعت، معدن و تجارت

شهریور ماه ۱۳۹۳

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۲	ضرورت پیوند تولید با تجارت و نگاهی به اهمیت ادغام بخش‌های صنعت،معدن و تجارت
۳	اسناد فرادستی در تدوین سند برنامه راهبردی توسعه صنعت،معدن و تجارت کشور
۴	وضع موجود بخش از بعد کلان
۵	بیانیه مأموریت وزارت صنعت،معدن و تجارت
۶	خط مشی‌ها و سیاست‌های کلی در برنامه راهبردی توسعه صنعت،معدن و تجارت
۷	چارچوب استراتژی توسعه صنعت،معدن و تجارت
۸	هدف‌گذاری در برنامه راهبردی توسعه صنعت،معدن و تجارت برای سال ۱۳۹۶
۹	موضوعات راهبردی وزارت صنعت،معدن و تجارت
۱۰	۹-۱. بیبود مستمر سهولت انجام کسب و کار (تاكید بر بیبود شاخصهای ۱۰ گانه بانک جهانی)
۱۱	۹-۲. پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا
۱۲	۹-۳. بیبود توسعه روابط تجاری بین‌المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیرنفتی
۱۳	۹-۴. توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت‌دار
۱۴	۹-۵. تسهیل در ارتقای سطح فناوری و توسعه خدمات و صنایع پیشرفته
۱۵	۹-۶. تکمیل زنجیره ارزش فعالیتهای معدنی و پشتیبانی از تولید کالاهای واسطه‌ای
۱۶	۹-۷. جلب و توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت،معدن و تجارت
۱۷	۹-۸. پشتیبانی از سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیرساخت ملی
۱۸	۹-۹. حصول اطمینان از تأمین و توزیع مناسب کالاهای و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات
۱۹	۹-۱۰. پشتیبانی از اصلاح و بهبود سازی الگوی مصرف در جهت حمایت از تولیدات داخلی
۲۰	۹-۱۱. نظارت بر مولفه‌های کلان اقتصادی با روئیرد توسعه صنعتی کشور
۲۱	۹-۱۲. ارتقاء توأم‌نده و شایستگی سرمایه‌های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی - ایرانی
۲۲	۱۰- بسته سیاست‌های اجرایی در برنامه راهبردی توسعه صنعت،معدن و تجارت
۲۳	الف) سیاست‌های تامین مالی
۲۴	ب) سیاست‌های تامین زیرساخت
۲۵	ج) سیاست‌های رقابت‌پذیری
۲۶	د) سیاست‌های محیط قانونی
۲۷	ه) سیاست‌های سرمایه‌گذاری و توسعه تجارت
۲۸	۱۱- برنامه‌های عملیاتی
۲۹	۱۲- مدیریت عملکرد و پایش برنامه
۳۰	۱۳- اسناد پشتیان

۱ پیشگفتار

راهبرد در هر اقتصادی مبنای توسعه و حرکت به سوی آینده است. بنابر این داشتن یک راهبرد مناسب در

جهت تحرک و شتاب توسعه اقتصادی بسیار موثر و حائز اهمیت است. اسناد فرادستی و تکالیف قانونی در

کشور به ویژه ماده ۱۵۰ قانون برنامه پنجم توسعه مبنی بر تدوین راهبرد (استراتژی) توسعه صنعتی و

معدنی، وجود یک استراتژی منسجم و کارامد را ضروری نموده است. با توجه به استقرار دولت تدبیر و امید و

برای تحقق اهداف مد نظر در برنامه های تقدیمی وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت به مجلس شورای

اسلامی، وزارت صنعت، معدن و تجارت در ابتدای شروع به کار و استقرار دولت یازدهم یکی از اولویت های

کاری خود را در سطح کلان بازنگری و تدوین "سند برنامه راهبردی توسعه صنعت، معدن و تجارت" "برنامه ریزی

نموده است. سند مذبور با در نظر گرفتن نقش محوری بخش خصوصی و بنگاهها و نقش حاکمیت (دولت) در

جهت ایجاد توسعه پایدار تهیه گردیده است که امیدواریم پس از تصویب آن در دولت و همکاری و جدیت

تمامی دستگاهها و حوزه های مرتبط، گام های موثر و مثبتی در جهت رشد و توسعه اقتصادی کشور برداشته

شود.

مجموعه حاضر نتیجه بررسی های کارشناسی با مشارکت و تعامل بخش های مختلف اقتصادی کشور بوده

است. در اینجا لازم است از تلاش و همکاری همه عزیزان به ویژه مقام محترم وزارت، جناب آقای مهندس

دoust حسینی، معاونین، مشاورین، روسای سازمان های تابعه و استانی، شورای مشورتی معاونت برنامه ریزی

و انحمن های تخصصی، کارگروه بازنگری و تدوین سند برنامه راهبردی به ویژه آقایان علی اکبر صابری،

علی محمد گودرزی، حسن آقا کثیری، محمد رضا کلامی، محمد حسین بصیری، علی رمضانی، مازیار ماهری، مرتضی واسعی، ابراهیم شیخ، ابراهیم بای سلامی، فرشاد مقیمی، کیوان شیدانی، سید مهدی نیازی، علی حسین پور، حامد محمدی، عزیز احمدزاده، مذکو غلامی شعبانی، مهدی ذوالفقاری و خانم ها مریم خزائی، سمیه خلوصی، سیده ندا خلیلی، ناهید شاهور دی، افسانه محرابی، نسرین حاتمی، خدیجه رضایی حقیقت، افسر عازم، آتوسا گودرزی و کلیه همکارانی که در تدوین مجموعه حاضر مشارکت فعال داشته اند، کمال تشکر و قدردانی بنمایم.

همچنین از جناب آقای محسن اتابکی مدیر کل محترم دفتر سیاستگذاری و برنامه ریزی که مسئولیت و هدایت این کارگروه در بازنگری و تدوین سند را عهده دار بوده اند، به طور ویژه تشکر و تقدیر می گردد.

حسین ابوبی مهریزی
معاون برنامه ریزی وزارت صنعت، معدن و تجارت
۱۳۹۳/۶/۵

۲ ضرورت پیوند تولید با تجارت و نکاهی به اهمیت ادغام^۱ بخش‌های صنعت، معدن و تجارت

بخش صنعت، معدن و تجارت حدود ۳۷.۳ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را تشکیل می‌دهد. همچنین دورنمای اقتصاد ایران براساس اسناد فرادستی همگی بر ضرورت توجه به رویکرد بروزنگر در اقتصاد ایران به دلایلی همچون رشد اقتصاد ملی، بهره‌وری، کاهش وابستگی به نفت، افزایش قدرت رقابت پذیری بنگاه‌های تولیدی، آماده‌سازی و حمایت از بنگاه‌های داخلی با رویکرد توجه به اقتصاد مقاومتی برای مواجهه با قواعد تجارت جهانی، حفظ و گسترش بازارهای صادراتی و افزایش سهم در بازارهای جهانی، افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دارای ارزش افزوده بالا و ظرفیت سازی در حوزه تولید و بازرگانی با هدف ایجاد اشتغال پایدار، صحه می‌گذارد.

براین اساس با توجه به آنکه در دنیای امروز تولید، پشتونه تجارت و تجارت محرک تولید می‌باشد، ایجاد پیوند و همسویی بین تولید و تجارت در اقتصاد ایران برای دستیابی به بازارهای جهانی امری ضروری است. به عبارت دیگر رویکرد اصلی در تشکیل وزارت صنعت، معدن و تجارت، سیاستگذاری، هدایت و حمایت از توسعه زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های صنعتی، معدنی و بازرگانی برای تولید کالاها و خدمات با ارزش افزوده بالا، رقابت‌پذیر و صادرات محور به منظور ارتقای جایگاه رقابتی ایران در تجارت بین‌الملل است تا ضمن تمرکز بر تولیدات رقابتی بتوان هدف توسعه صادرات و افزایش سهم از بازارهای بین‌المللی را دنبال کرد.

ادغام حوزه‌های تولید و تجارت، امکان تدوین استراتژی‌های متمرکز تولید و تجارت با رویکرد تولیدات صادرات‌گرا و افزایش ارزش افزوده را فراهم کرده است. همچنین با تشکیل وزارت‌خانه جدید، امکان برنامه‌ریزی یکپارچه برای بخش صنعت، معدن و تجارت فراهم شده که نتیجه این امر برنامه ریزی جهت حذف تنافض‌های موجود، چالش‌ها و موازی کاری‌ها در حوزه تولید و تجارت می‌باشد. از دیگر آثار مثبت ادغام نیز می‌توان به ایجاد یکپارچگی در امر برنامه ریزی، امکان مدیریت و اعمال سیاست‌های حاکمیتی با نگاه

۱- در این سند منظور از بخش، "صنعت، معدن و تجارت" است.

واحد اشاره کرد. در اقتصاد پیشرفت و بهم پیوسته کنونی، رقابت حد و مرزی نمی شناسد، به این دلیل تولیدات کشورها باید مبتنی بر مزیت های رقابتی بوده و قابلیت درهم شکستن مرزهای بین المللی را داشته باشد. براین اساس است که تولید پشتوانه تجارت و تجارت محرك تولید نامیده می شود. در چنین فضایی از طریق تدوین استراتژی ها و اولویت های حوزه تولید و تجارت باید پیوندی ناگسستنی بین آنها برقرار کرد. به عبارت دیگر تولیدات باید رویکرد صادراتی داشته باشند و تجارت نیز در خدمت تولیدات باشد. لذا در چنین فضایی نمی توان صحبت از قربانی شدن تولید در مقابل تجارت کرد چراکه هدف از این پیوند ، رفع تعارضات و حضور در بازارهای جهانی است.

۳ اسناد فرادستی در تدوین سند برنامه راهبردی توسعه صنعت، معدن و تجارت کشور

براساس سند چشم انداز ۲۰۱۴ ایران کشوری دارای جایگاه نخست اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با تاکید بر رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی و ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه است. همچنین شتاب بخشیدن به رشد اقتصاد ملی، ارتقای کارآیی بنگاههای اقتصادی و افزایش رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی نیز از جمله اهداف سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی است. شایان ذکر است در بند (ج) سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بر تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم بنگاه به سیاستگذاری، هدایت و نظارت، توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاها در بازارهای بین‌المللی و آماده سازی بنگاههای داخلی جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد تجارت جهانی در یک فرآیند تدریجی و هدفمند تاکید شده است. حرکت به سمت اهداف متعالی سند چشم انداز ۱۴۰۴ نیازمند درک الزامات و هوشیاری برنامه‌ریزان حوزه صنعتی و بازرگانی کشور برای حصول به آینده مطلوب است. هدف کلی برنامه ریزی استراتژیک صنعتی و تجاری در راستای هدف افزایش رفاه اجتماعی، آن است که در چارچوب تحولات اقتصاد جهانی، رشد پایین اقتصاد ایران، تبدیل به شتابانوپایدار اقتصادی شود.

بر اساس چشم‌انداز پیش‌بینی شده در سند استراتژی توسعه صنعتی ایران در دهه ۸۰ می‌بایست کشور از نظر رشد تولید ناخالص داخلی به $7/9$ می‌رسید ولی در عمل شاهد رشد متوسط $5/4$ درصد در برنامه چهارم توسعه و نیز رشدهای منفی در سال‌های پس از آن بوده‌ایم که فاصله‌ی معناداری با رشد اقتصادی دارد. از مهمترین دلایل عدم تحقق اهداف پیش‌بینی شده، می‌توان به مواردی نظیر کاهش تولید و فروش نفت، کاهش سرمایه‌گذاری‌های دولتی، بی‌اعتمادی به سیاست‌گذاری‌ها، رشد بی‌ثبات حجم نقدینگی،

^۲- سامانه مدیریت دانش وزارت صنعت، معدن و تجارت <http://www.bsmt.ir/index.php?article=۵۴۲>

^۳- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سیاست خارجی پرتنش و تغییرات نرخ ارز به ویژه در چند سال گذشته را نام برد. همچنین بررسی پیامدهای کاهش رشد اقتصادی نشان می‌دهد که تهدید معیشت و عدم ایجاد اشتغال از ناحیه بی‌ثباتی‌های اقتصادی و کاهش تولیدات صنعتی، مهم‌ترین اثرات این تبعات بوده که ضروری است کنترل عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی به عنوان یک هدف اولویت‌دار بیش از پیش در صدر اهداف اقتصاد کلان قرار گیرد و سیاست‌هایی اتخاذ گردد که افزایش تولید و کاهش نرخ تورم را به دنبال داشته باشد.

ازدهه‌های اخیر تا به امروز دستیابی به رشد اقتصادی مطلوب، همانطورکه در اسناد بالادستی و ب رنامه‌های پنج‌ساله توسعه نیز مدنظر بوده، همواره در زمرة مهم‌ترین دغدغه‌های اقتصاددانان و سیاست‌مداران کشور قرار گرفته است. عوامل متعددی بر رشد اقتصادی تأثیرگذار هستند که برخی از این عوامل تأثیر مثبت و برخی دیگر نیز تأثیر منفی از خود به جای می‌گذارند. به عنوان مثال، سرمایه‌گذاری، افزایش بهره‌وری نیروی کار و ارتقای سطح تکنولوژی، تأثیر مثبت و تقویت‌کننده داشته است و در مقابل نیز تورم از طریق آثار نامطلوب خود بر کارکرد نظام قیمت‌ها، از یک طرف موجب کاهش ارزش پول ملی و از سوی دیگر، موجب فرار سرمایه از بخش‌های واقعی به سمت فعالیت‌های سفت‌بازی و در نهایت کند شدن رشد اقتصادی می‌شود.

به منظور دستیابی به اهداف عالیه سند چشم انداز افق ۱۴۰۴ و مجموعه اهداف مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت در قالب برنامه توسعه، مجموعه‌ای از اصول راهبردی به منظور چگونگی دخالت دولت در فرایند توسعه صنعتی توصیه می‌شوند که عبارتند از : ثبات اقتصاد کلان، توسعه بخش خصوصی، توسعه زیرساخت‌های فیزیکی، نهادهای حقوقی و قانونی، آزادسازی تجاری، توسعه رقابت جهانی و همکاری‌های صنعتی، سازماندهی فعالیت‌های صنعتی و توسعه صنایع کوچک و متوسط، جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، توسعه بازارهای مالی، توسعه مهارت‌ها و فناوری. همچنین به منظور برآورده و محقق ساختن اهداف اسناد فرادستی و ضرورت توجه به این اسناد در برنامه‌ریزی و تدوین سیاست‌های توسعه صنعتی کشور، مناسب‌ترین گزینه که شرایط را جهت نیل به اهداف بلندمدت اسناد محقق می‌نماید، کسب موقعیتی

تعریف شده در اقتصاد جهانی از طریق همسازی با نظام اقتصاد جهانی و اتصال به شبکه جهانی تولید از یک سو و بازار مصرف جهانی از سوی دیگر است که گزینه رشد و افزایش تولید ناخالص داخلی خواهد بود.

سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری طی سال‌های اخیر به نوعی با بخش صنعت، معدن و تجارت مرتبط است که عمده‌ترین آنها عبارتند از :

الف : سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (بهمن ۹۲)

ب: سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی (بهمن ۹۱)

ج: سیاست‌های کلی اشتغال (تیر ۹۰)

د: سیاست‌های کلی تشویق سرمایه‌گذاری (بهمن ۸۹)

ه: سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف (تیر ۸۹)

و: سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت (سال ۸۴)

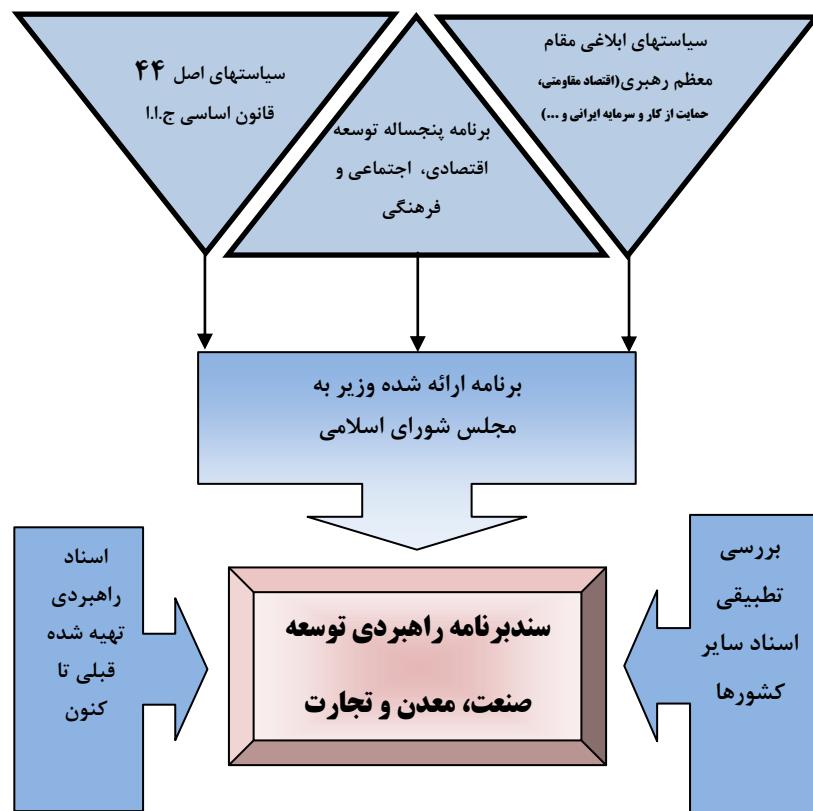
ز: سیاست‌های کلی نظام در مورد امنیت اقتصادی (سال ۷۹)

ح: سیاست‌های کلی نظام در مورد انرژی (سال ۷۹)

ط: سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن (سال ۷۷)

سند چشم انداز

کشور در افق ۱۴۰۴

۴ وضع موجود بخش از بعد کلان

الف. وضعیت ایران از نظر شاخصهای بین المللی

در جدول ذیل، رتبه ایران در برخی شاخص‌های مهم اقتصادی نشان داده شده است.

جدول رتبه ایران در برخی شاخص‌های مهم اقتصادی در جهان

ماخذ آمار	سال	تعداد کشور	رتبه	شاخص
<i>Doing Business Report 2013</i>	۲۰۱۳	۱۸۹	۱۵۲	فضای کسب و کار
<i>Global Competitiveness Report 2013</i>	۲۰۱۳	۱۴۸	۸۲	رقابت پذیری
<i>UNIDO</i>	۲۰۱۰	۱۳۳	۵۵	رقابت پذیری صنعتی
<i>Legatum Institute</i>	۲۰۱۳	۱۴۲	۱۰۱	رونق اقتصادی
<i>Heritage</i>	۲۰۱۳	۱۷۸	۱۷۳	آزادی اقتصادی
<i>UNIDO</i>	۲۰۱۲	۱۸۶	۷۶	شاخص توسعه انسانی

شاخص فضای کسبوکار یکی از مهمترین شاخصهای اقتصادی است که وضعیت فضای فعالیت بخش خصوصی در یک اقتصاد را به تصویر می‌کشد. رتبه ایران در این شاخص در سال ۲۰۱۳ به ۱۵۲ رسیده است نسبت به سال ۲۰۱۲ نیز بدتر شده است. رتبه شاخص رقابتپذیری صنعتی ایران در سال ۲۰۱۰، ۵۵، ۲۰۱۲ نیز بدتر شده آن است که ایران در میان ۱۷۸ کشور، در رتبه ۱۷۳ می‌باشد. بررسی رتبه آزادی اقتصادی نیز نشان دهنده آن است که ایران در میان ۱۷۳ کشور، در رتبه ۱۷۳ قرار گرفته است که بر بسته بودن اقتصاد ایران و وجود موانع گستردگی در فعالیت‌های اقتصادی دلالت دارد. بنابراین در مجموع، رتبه ایران در میان کشورهای جهان در شاخصهای مختلف اقتصادی چندان مناسب نیست و لازم است اقدامات جدی به منظور بهبود رتبه این شاخصها در کشور صورت گیرد.

ب. وضعیت شاخص‌های کلان اقتصادی

^۴- با نک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

• رشد ارزش افزوده بخش صنعت و معدن در سه ماهه سوم سال ۱۳۹۲ به میزان ۴.۲- بوده که در مقایسه با بازه زمانی سال قبل (رشد منفی سال ۱۳۹۱ که ۱۲.۳- درصد بوده است) بهبود نسبی داشته و برآورد می‌شود این شاخص تا پایان سال ۱۳۹۲ نیز بهبود یافته باشد.

ج. وضعیت تجارت ایران

- صادرات

- ارزش صادرات غیرنفتی با میغانات گازی در سال ۱۳۹۲ به میزان ۴۱.۶ میلیارد دلار بوده که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل ۴۳.۰- درصد رشد داشته است.
- ارزش صادرات غیرنفتی بدون میغانات گازی طی ۱۲ ماهه سال ۱۳۹۲، ۳۱.۳، ۱۳۹۲ میلیارد دلار بوده است که این میزان به تفکیک شامل، صنعت(بدون پتروشیمی) ۱۲.۹، معدن ۳.۳، پتروشیمی ۱۱، کشاورزی ۳.۲ و سایر کالاهای ۰.۹ میلیارد دلار بوده است.
- ۱۰ کالای عمده صادراتی (سنگ آهن، پروپان مایع شده، قیر نفت، متانول، بوتان مایع شده، پلی اتیلن، اوره، سیمان و پسته) به ارزش ۱۰.۵ میلیارد دلار، حدود ۳۴ درصد ارزش صادرات را در سال ۱۳۹۲ به خود اختصاص داده‌اند.
- مقصد کالاهای صادراتی: بیش از ۷۱ درصد کالاهای صادراتی به ۵ کشور عمده طرف تجاری شامل چین (٪۲۴)، عراق (٪۱۹)، امارات (٪۱۲)، هند (٪۸) و افغانستان (٪۸) و ۲۹ درصد باقیمانده به ۱۴۹ کشور دیگر صادر شده است.

- واردات

- ارزش واردات سال ۱۳۹۲ به میزان ۴۹.۴ میلیارد دلار بوده که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل ۷.۵ درصد کاهش داشته است.

- ترکیب واردات ۱۱ ماهه سال ۱۳۹۲ شامل ۱۴.۴ درصد کالاهای سرمایه‌ای، ۷۳.۱ درصد کالاهای واسطه‌ای و ۱۲.۵ درصد کالاهای مصرفی بوده است.
- ۱۰ کالای عمده وارداتی (برنج، کنجاله سویا، ذرت دامی، وسایل نقلیه با موتور پیستونی، گندم، شکر تصفیه نشده، مکمل های دارویی، ماژول های نمایشگر LCD و LED و روغن خام) به ارزش ۱۲.۲ میلیارد دلار، ۲۵ درصد ارزش واردات سال ۱۳۹۲ را به خود اختصاص داده اند.
- مبادی وارداتی: حدود ۶۵ درصد کالاهای وارداتی از ۵ کشور عمده طرف تجاری شامل امارات (٪.۲۲)، چین (٪.۱۹)، هند (٪.۹)، کره جنوبی (٪.۸) و ترکیه (٪.۷) بوده و ۳۵ درصد باقیمانده از ۱۲۶ کشور دیگر وارد شده است.

در مجموع می‌توان گفت تحریم های اقتصادی و ارتباطات بین‌المللی نامناسب در وضعیت اقتصادی و تبادلات تجاری اثر سویی را بر جا گذاشته است. این امر موجب شده تا وضعیت صادرات هم از نظر تنوع کالایی و هم از نظر تنوع مقصد صادراتی شکل نامناسبی در صحنه های داخلی و خارجی به خود گرفته باشد. همچنین وضعیت واردات نیز از نظر تنوع مبادی وارداتی نامناسب بوده و از نظر تنوع کالایی نیز گستردگی باشد که نشانگر وابستگی نسبی در طیف وسیعی از کالاهای خدمات است و ضرورت توانمندسازی تولید داخلی و ساماندهی وضعیت تجارت کشور بر اساس سیاست‌های درست به ویژه سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای حصول خوداتکایی و مقاومت‌سازی اقتصاد را نشان می‌دهد.

۵ بیانیه مأموریت^۵ وزارت صنعت، معدن و تجارت

در راستای اسناد فرادستی، وزارت صنعت، معدن و تجارت عهده‌دار مدیریت بخش از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، نظارت، حمایت و پشتیبانی تولید و تجارت در کشور به منظور دستیابی به جایگاه اول اقتصادی و فناوری در منطقه با تأکید بر رشد مستمر اقتصادی، رشد ارزش افزوده بخش، تولید صادرات محور، ارتقای توانمندی و شایستگی سرمایه‌های انسانی، اشتغال پایدار، مدیریت اثر بخش بازار، مدیریت زنجیره تامین و توزیع، توسعه سرمایه‌گذاری متوازن، توسعه ظرفیتها و فناوری‌های صنعتی، معدنی و تجاری، ارتقای نقش و جایگاه انجمان‌ها و تشکل‌های صنفی و صنعتی، بهبود مستمر فضای کسب و کار، جذب سرمایه‌گذاری خارجی، افزایش رقابت‌پذیری صنعتی و ارتقای بهره‌وری و تبدیل مزیتهای نسبی به مزیتهای رقابتی مبتنی بر آمایش سرزمین با محور قرار دادن بخش غیردولتی در اجرا و حداقل تصدی‌گری دولت در جهت ارتقای سطح رفاه جامعه می‌باشد.

^۵-Mission statement

۶ خط مشی‌ها و سیاست‌های کلی در برفامه راهبردی توسعه صنعت، معدن و تجارت

- (۱) سیاست‌گذاری، تسهیل و روان سازی مسیر توسعه بخش خصوصی برای مشارکت حداکثری در فرایند تحقیق چشم انداز ۱۴۰۴
- (۲) پرهیز از دخالت نا متعارف دولت در فرآیند اداره و توسعه صنعتی، معدنی و تجاری کشور.
- (۳) محدودیت در سرمایه‌گذاری و تصدی گری شرکت‌های دولتی به جز سازمان‌های توسعه‌ای در مناطق غیر برخوردار با مشارکت بخش غیردولتی در قالب قوانین جاری کشور.
- (۴) توان افزائی بخش "صنعت و معدن" در راستای رشد اقتصادی بالا و توسعه پایدار و توسعه همسو با تجارت به عنوان پیشران فرایند.
- (۵) ارتقاء مؤلفه‌های بهبود فضای کسب و کار مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت.
- (۶) توانمندسازی و توسعه بخش خصوصی در راستای افزایش رقابت‌پذیری و جلوگیری از هر گونه انحصار.
- (۷) کمک به امنیت، آسان سازی و سودآوری سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی برای افزایش ارزش افزوده بخش.
- (۸) پرهیز و جلوگیری از انواع فساد اداری، مالی و اقتصادی در بخش‌های صنعت، معدن و تجارت از طریق شفافسازی و اعمال دستور العمل‌های کلی بر فرایند امور.
- (۹) پشتیبانی از سرمایه‌گذاری صنعتی در راستای رونق‌بخشی و ارزش افزائی بخش کشاورزی.
- (۱۰) تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در طرحهای صنایع نوین و پیشرفته با فناوری بالا به روش‌های گوناگون از جمله مشارکت
- (۱۱) تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بخش‌های صنعت، معدن و تجارت.
- (۱۲) توسعه دیپلماسی کسب و کار برای شکل‌دهی بازارهای جدید و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با دیگر کشورها به ویژه با کشورهای همسایه و منطقه.

- (۱۳) سرمایه‌گذاری برای توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز جهت ارتقای رقابت پذیری صنعتی ، معدنی و تجاری کشور برای کسب جایگاه مناسب در اقتصاد جهانی.
- (۱۴) توسعه روابط تجاری بین‌المللی با رویکرد توسعه صادرات و ارتقای فناوری.
- (۱۵) سرمایه‌گذاری متوازن با تمرکز بر اجرای طرح آمایش سرزمین در جهت ایجاد توسعه پایدار.
- (۱۶) حصول اطمینان از تأمین و توزیع مناسب کالاهای اساسی با هدف امنیت غذایی.
- (۱۷) صیانت از منابع معدنی کشور و حفظ محیط زیست.
- (۱۸) توان افزایی و توسعه منابع انسانی به ویژه در سطوح مدیریت.
- (۱۹) استفاده بهینه از منابع و مواد خام در تولید با ارزش افزوده بالا و محدودیت در صادرات مواد خام.
- (۲۰) توسعه بازارهای داخلی و رعایت حقوق مصرف‌کنندگان
- (۲۱) شفافسازی و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری کالاهای انحصاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار
- (۲۲) اصلاح و بهینه سازی الگوی مصرف با رویکرد استفاده از تولیدات داخلی.

۷ چارچوب استراتژی توسعه صنعت، معدن و تجارت

تغییرات روزافرون در عرصه‌های مختلف باعث شده است که هر کشوری، ناگزیر برای ادامه حیات اقتصادی و موفقیت در فعالیت‌های روزمره با موج شتابنده و سیل آسای رقابت همراه شود. هر سازمانی اگر بتواند در برابر خطرات و آسیب‌های محیطی که ناشی از ارتباط تنگاتنگ بین آنها است از فرصت‌ها استفاده بهینه نماید یا به عبارت بهتر بتواند خلق فرصت نماید تا در دایره کوچک جهانی موفق‌تر باشد.

امروزه کشورها سعی می‌کنند تا با استفاده از مزیت‌های نسبی در هر رشته فعالیت خود برنامه‌ریزی مدون و منسجمی را با اهداف مشخص انجام دهند. سیاست‌های اقتصادی کشورهای موفق در گرو تولید با ارزش افزوده بالا است. به طور یقین می‌توان ادعا کرد که کشور ما با داشتن مزیت‌های نسبی بالا در منابع و سرمایه‌های فیزیکی و انسانی می‌تواند با الگوی مناسب مسیر توسعه را بپیماید و در ردیف کشورهای صنعتی و توسعه یافته قرار بگیرد.

وزارت صنعت، معدن و تجارت با یک رویکرد جدید در برنامه‌ریزی توسعه بخش صنعت، معدن و تجارت سعی نموده تا با الهام از روش‌های علمی و مطالعه رشته فعالیت‌های اولویت دار در بخش با استفاده از تجربه‌های پیشین، سند راهبردی صنعت، معدن و تجارت را بازنگری نماید. این سند در راستای اهداف و سیاست‌های کلان کشور، تحقق اسناد فرادستی، رهنمودهای مقام معظم رهبری به ویژه در سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی، برنامه‌های دولت تدبیر و امید، برنامه‌های وزیر صنعت، معدن و تجارت تنظیم شده است.

مهمنترین ویژگی‌های موجود در تدوین سند برنامه راهبردی، توجه به سیاست‌های نظارتی و پشتیبانی کننده دولت در جهت ایجاد تحرک و بستر سازی برای حضور مناسب و تاثیرگذار بخش‌های خصوصی در عرصه‌های تولید و تجارت است. همچنین در سند برنامه راهبردی فعلی برای لایه‌های جزئی و اجرایی کشور که عمده‌ترین آنها بخش خصوصی است نه تنها تکلیف دستوری اتخاذ نشده، حتی به برنامه عملیاتی آنان نیز ورود پیدا نکرده است. در این رویکرد، میداندار اصلی توسعه، بخش خصوصی است و دولت مطابق

بسته سیاست‌های اجرایی تعیین شده، نقش توانمند ساز، پشتیبانی کننده، هماهنگ کننده، کنترل کننده و بازدارنده را در راستای اجرای موضوعات راهبردی مربوطه خواهد داشت. اگر این راهبردهای تدوین شده به درستی اجرا شوند و دولت به عنوان متصدی امور وارد میدان اجرا نشود، نتایج آن می‌تواند به حصول منافع حاکمیت با برنامه ریزی خود بخش خصوصی برای حضور در فعالیت‌های اقتصادی و رونق کسب و کار کمک نماید.

با توجه به بررسی‌های تطبیقی و الگو برداری صورت گرفته از روش‌های تدوین استراتژی برخی کشورهای در حال توسعه نظیر ترکیه و همچنین بهره گیری از رویکرد آقایان رابت کاپلان و دیوید نورتون در بازنگری و تدوین سند برنامه راهبردی، چارچوب استراتژی صنعت، معدن و تجارت طرح ریزی شده است.

مدل آقایان کاپلان و نورتون، برقراری رابطه علت و معلولی بین اهداف و راهبردها به گونه‌ای است که در اهداف و موضوعات راهبردی در ارتباط با همدیگر از منظر ذی نفعان مختلف مورد بررسی و تشریح قرار می‌گیرند. با توجه به روش آبشاری (Cascading) در این مدل، اهداف، شاخص‌های کمی، موضوعات راهبردی و اقدامات استراتژیک تبیین می‌گردد. در چارچوب طرح ریزی شده، نتایج مورد انتظار در قسمت فوقانی قرار گرفته و زیرساختها و توانمندسازها در قسمت تحتانی قرار می‌گیرند. مطابق این چارچوب، ذینفعان اصلی نتایج مورد انتظار، جامعه عمومی و به ترتیب بخش خصوصی و بنگاه‌ها و نهایتاً وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان بخش دولتی به عنوان توانمندساز و پشتیبانی کننده قرار داده شده است. با این روش کلیه ذینفعان در راستای اهداف و راهبردهای تعیین شده، حرکت کرده و زمینه‌های ایجاد موفقیت از سمت دولت به بخش خصوصی و بدین ترتیب ارتقای سطح رفاه جامعه را فراهم می‌آورد.

بر اساس این چارچوب، نگرش سیستم کششی از بالا به پایین^۷ مبتنی بر همکاری بین بخش‌های غیر دولتی و دولتی از سمت نتایج و توانمندسازها، مورد توجه قرار گرفته است.

در این چارچوب، چشم انداز صنعت، معدن و تجارت در افق ۱۴۰۴ تحت عنوان "گسب جایگاه نخست منطقه در حجم مبادلات تجاری، ارزش افزوده و توان رقابت" در امتداد چشم انداز کل کشور در افق ۱۴۰۴، ترسیم شده است. همچنین بر اساس این مدل اهداف کلان و کمی بخش خصوصی و بنگاه‌ها به همراه نقش دولت (وزارت صنعت، معدن و تجارت) تعیین شده است. با توجه به اینکه برخی از موضوعات و مباحث ماهیت فرابخشی دارد، ضرورت دارد سایر دستگاه‌های متولی و ذیربطر همکاری و تعامل لازم را داشته باشند، لذا در بخش تبیین سیاست‌های اجرایی، نقش سایر دستگاه‌ها نیز مشخص شده است.

۶-Pull System

۷-Top Down

چارچوب استراتژی توسعه صنعت، معدن و تجارت

چشم انداز بخش صنعت، معدن و تجارت در آفق ۱۴۰۴
کسب جایگاه نخست منطقه در حجم مبادلات تجاری، ارزش افزوده و توان رقابت

جامعه عمومی	ارتقای سطح رفاه جامعه	اهداف کلان (۱۳۹۶)
		راهبرد اصلی
	توسعه صنعتی و افزایش تولید ناچالص داخلی در فضای رقابتی	
	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">توسعه صادرات کالا و خدمات</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">توسعه تجارت داخلی و خارجی</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">رشد فروش و سودآوری بنگاه ها</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">توسعه سرمایه گذاری با توجیه فنی و اقتصادی</div> </div>
بخش خصوصی و بنگاهها	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ارتقای کیفیت محصولات و خدمات</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">افزایش ارزش افزوده و بهره وری</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">موضعهای راهبردی</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">اهداف کلی (۱۳۹۶)</div> </div>
	<p>* شاخص های هدف گذاری بخش صنعت، معدن و تجارت:</p> <ul style="list-style-type: none"> ۶- نسبت صادرات به واردات بخش ۷- جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در بخش ۸- اشتغال بخش صنعت، معدن و تجارت ۹- متوسط بهره وری کل عوامل در بخش ۱۰- متوسط نرخ رشد سالانه ارزش افزوده بخش 	<p>برنامه های عملیاتی در حوزه های مختلف صنعتی، معدنی و تجارتی توسعه بخش خصوصی تدوین می گردد</p>
		اهداف کلان (۱۳۹۶)
	<p>۲. افزایش سهم بخش خصوصی در مالکیت واحد های صنعتی، معدنی و تجارتی</p> <p>۴. افزایش صادرات کالا ها و خدمات غیر نفتی</p> <p>۵. پیوستن به WTO (در صورت بهبود فضای سیاسی بین المللی)</p>	<p>۱. بهبود فضای کسب و کار</p> <p>۳. افزایش رقابت پذیری صنعتی</p>
		راهبرد اصلی
	توسعه زیرساختهای صنعت، معدن و تجارت و اشاعه سرمایه گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی در فضای تجارت بین المللی	
	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۲- توأم نهادسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۴- پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه های زیرساخت ملی</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۶- جلب و توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۸- بهبود و توسعه روابط تجارتی بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۱۰- پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۱۲- نظارت بر مولفه های کلان اقتصادی با رویکرد توسعه صنعتی کشور</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۱- بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۳- حصول اطمینان از تأمین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۵- ارتقاء توأم نهادی و شایستگی سرمایه های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی - ایرانی</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۷- تکمیل زنجیره ارزش فعالیت های معدنی و پشتیبانی از تولید کالاهای واسطه ای</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۹- تسهیل در ارتقاء سطح فناوری، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">۱۱- پشتیبانی از اصلاح و بهینه سازی الگوی مصرف در جهت حمایت از تولیدات داخلی</div> </div>
وزارت صنعت، معدن و تجارت		<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">اهداف کلان (۱۳۹۶)</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">موضعهای راهبردی</div> </div>
	<p>بسته سیاست های اجرایی با محور های : ۱- تأمین زیرساخت، ۲- تأمین مالی، ۳- محیط قانونی، ۴- سرمایه گذاری و توسعه تجارت و ۵- رقابت پذیری.</p> <p>حوزه های مسئول: ستاد وزارت صنعت، معدن و تجارت ، سازمان توسعه تجارت، ایمیدرو، ایدرو، سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی، سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان، سازمان زمین شناسی و اکتشاف، موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، صندوق های حمایتی و سایر حوزه های ذیربطری.</p>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">سیاست های اجرایی</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">برنامه های عملیاتی</div> </div>

همان طور که در نمودار چارچوب طراحی شده مشاهده می گردد، استراتژی اصلی بخش خصوصی با تعامل نمایندگان انجمن‌ها، تشکل‌های صنفی، اتاق صنایع و معادن و بازرگانی، شورای مشورتی معاونت برنامه‌ریزی وزارت صنعت، معدن و تجارت تبیین گردیده است که عبارت است از : « توسعه صنعتی و افزایش تولید ناخالص داخلی در فضای رقابتی » که موضوعات راهبردی آن در هفت محور به شرح ذیل می باشد .

- ۱- توسعه تجارت داخلی و خارجی
- ۲- توسعه صادرات کالا و خدمات
- ۳- توسعه سرمایه‌گذاری با توجیه فنی و اقتصادی
- ۴- ارتقای کیفیت محصولات و خدمات
- ۵- رشد فروش و سودآوری
- ۶- افزایش ارزش افزوده و بهره وری
- ۷- ارتقاء فناوری در صنابع موجود و توسعه صنایع نوین و پیشرفته.

۸ هدف‌گذاری در برنامه راهبردی توسعه صنعت، معدن و تجارت برای سال ۱۳۹۶^۱

ردیف	عنوان شاخص	واحد سنجش	وضعیت موجود ^۲	هدف‌گذاری سال ۹۶
۱	میزان ارزش افزوده بخش صنعت، معدن و تجارت	میلیارد ریال	۱۹۵۱۴۲	۲۱۹۷۲۰
۲	میزان ارزش کل صادرات بخش (صنعت، معدن، پتروشیمی، سایر کالاهای خدمات مهندسی)	میلیارد دلار	(سال ۹۲) ۳۰.۶	متوسط رشد سالانه ۱۲ درصد
۳	سرانه صادرات صنعتی و معدنی	دلار	۳۱۴	۵۰۰
۴	سهم صادرات صنعتی و معدنی از کل صادرات غیر نفتی (بدون میعادن)	درصد	۵۴	۹۰
۵	نسبت صادرات به واردات بخش (صنعت، معدن)	درصد	۵۰	۱۰۰
۶	سهم ارزش افزوده بخش به GDP (صنعت، معدن و تجارت)	درصد	۳۷.۳	۴۲
۷	سهم ارزش افزوده صنعت به GDP	درصد	۱۹.۶	۲۲
۸	سهم ارزش افزوده معدن به GDP	درصد	۱.۱	۱.۲
۹	سهم ارزش افزوده تجارت به GDP	درصد	۱۶.۷	۱۸.۸
۱۰	جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بخش (دروصورت رفع تحریم‌های اقتصادی)	میلیارد دلار	۰.۵	متوسط سالیانه ۳ میلیارد دلار
۱۱	اشتغال در بخش صنعت، معدن	تعداد	۱۰۳,۵۰۰,۰۰۰	۳,۸۰۰,۰۰۰
۱۲	رشد متوجهه و روی کل عوامل در بخش	درصد	۳	۴
۱۳	نرخ رشد ارزش افزوده صنعت و معدن تا پایان دوره بررسد به ۱۲ درصد	درصد	۹۲	۹۶
۱۴	بهبود فضای کسب و کار	رتبه	۱۱۵۲	زیر رتبه ۱۰۰
۱۵	افزایش رقابت پذیری صنعتی	رتبه	۱۱۵۵	۴۵
۱۶	پیوستن به WTO	عضویت	عضو ناظر	عضویت در سازمان جهانی تجارت (در صورت رفع موانع سیاسی بین‌المللی)
۱۷	سهم بخش خصوصی در ارزش تولیدات بخش صنعت و معدن	درصد	۷۲	معدن
			۶۲	معدن
			۸۵	صنعت
			۸۰	معدن

۸- برنامه وزیر صنعت، معدن و تجارت

۹- بانک مرکزی مربوط به سال ۱۳۹۱ بر اساس قیمت سال پایه ۱۳۷۶ امی باشد.

۱۰- مرکز آمار ایران سال ۱۳۹۰

۱۱- سال ۲۰۱۳ بانک جهانی

۱۲- یونیدو بر اساس اطلاعات سال ۲۰۱۰

مطابق چارچوب طراحی شده، برنامه‌های عملیاتی برای تحقق اهداف ۴ ساله فوق الذکر توسط بخش خصوصی، انجمن‌ها و تشکل‌های صنفی در تعامل با اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی، طرح‌ریزی و تدوین خواهد شد. آنچه که در این رویکرد قابل‌اعتنا می‌باشد، الزاماتی است که برای تحقق اهداف تعیین شده توسط دولت می‌بایست مورد توجه قرار داده شود. در این میان هماهنگی فراخشی ارکان دولت، بسیار حائز اهمیت است.

بر اساس چارچوب ارایه شده، هدف‌گذاری بخش دولتی (وزارت صنعت، معدن و تجارت) برای سال ۱۳۹۶ به شرح زیر تعیین شده است :

۱. بهبود فضای کسب و کار

براساس آمار بانک جهانی در گزارش سال ۲۰۱۳ ایران در بین ۱۸۹ کشور، رتبه ۱۵۲ را به خود اختصاص داده است که طبق برنامه ارائه شده وزیر صنعت، معدن و تجارت به مجلس شورای اسلامی، دستیابی به رتبه زیر ۱۰۰ طی چهار سال آتی هدف‌گذاری شده است. برای دستیابی به اهداف پیش‌بینی شده، وزارت صنعت، معدن و تجارت با یک رویکرد جدید در تلاش است با تدوین و اجرای برنامه های عملیاتی مطابق شاخص‌های ده‌گانه بانک جهانی با دستگاه‌های مسئول همکاری‌های مستمر را داشته باشد تا اهداف مد نظر تحقق پیدا کند.

۲. افزایش سهم بخش خصوصی در مالکیت واحدهای صنعتی، معدنی و تجاری

یکی از راهکارهای برونو رفت از اقتصاد بسته و وابسته به بخش دولتی و ایجاد زمینه‌های مناسب به منظور رقابتی نمودن کلیه فعالیتهای اقتصادی در تمامی زیر مجموعه‌های آن، کمک به افزایش مشارکت بیشتر و پرنگ‌تر نمودن نقش بخش خصوصی در اقتصاد کشور است. در این راستا مالکیت و مدیریت واحدهای صنعتی، معدنی و تجاری در کشور باید به بخش خصوصی سپرده شود و دولت تنها نقش اعمال سیاست‌های پشتیبان، برنامه‌ریز و نظارتی داشته باشد. در صورت اجرا و پیاده سازی سیاست‌ها و راهبردهای صحیح توسط دولت با هدف توانمندسازی و کارآمدی، شاهد بهبود مولفه‌های کلان اقتصادی و رونق کسب و کارها در

بخش خصوصی خواهیم بود که موجبات رشد و توسعه اقتصادی مبتنی بر اهداف تعیین شده در اسناد فرادستی را فراهم خواهند کرد. تعامل بیشتر میان سیاست‌گذاران دولتی و نماینده‌گان تشکل‌ها و انجمن‌های بخش خصوصی و واگذاری فعالیتهای صنعتی، معدنی و تجاری به بخش خصوصی موجب افزایش و ارتقای سطح رقابت پذیری بنگاه‌های کشور خواهد شد.

یکی از نکات بسیار مهم در واگذاری فعالیتهای اقتصادی به بخشغیر دولتی، اتخاذ سیاست‌های درست در این حوزه است. بنا بر این اجرای صحیح سیاست‌ها در این حوزه با هدف افزایش رفاه اجتماعی و واگذاری فعالیتها به بخش خصوصی یا عمومی می‌تواند به اقتصاد کشور کمک نماید. مثلاً سئوالی که در خصوص واگذاری سهام عدالت در سال‌های قبل مطرح می‌باشد این است که آیا اجرای خصوصی‌سازی و انتقال مالکیت فعالیتهای بخش دولتی به بخش عمومی با سهیم ساختن تمامی افراد جامعه چه نفع و سودی برای اقتصاد کشور داشته است؟ آیا با مالکیت عمومی و مدیریت دولتی می‌توان اقتصاد کشور را از بیماری رکود تورمی‌خارج کرد؟ به نظر بدون اتخاذ و اجرای صحیح رقابت‌پذیری اقتصاد و بدون در نظر گرفتن فضای بین المللی موجب بیشتر شدن بار مالی دولت و ایجاد فشار تورمی بر کلیه اشاره جامعه خواهد بود. از آنجا که پتانسیل‌ها و ظرفیتهای بخش صنعت و معدن در سطح بالایی قرار دارد، پشتیبانی از بخش خصوصی می‌تواند موجب افزایش سهم صنعت و معدن در تولید ملی و نهایتاً افزایش سهم آن در تولید ناخالص داخلی گردد. بدون شک واگذاری فعالیتهای مربوط به واحدهای صنعتی، معدنی و تجاری به بخش خصوصی با اجرای صحیح سیاست‌ها موجب افزایش رقابت میان این واحدها خواهد شد.

۳. افزایش رقابت‌پذیری صنعتی

براساس آمار یونیدو در گزارش سال ۲۰۱۰ کشور ایران در رقابت‌پذیری صنعت در بین ۱۳۳ کشور جهان در رتبه ۵۵ قرار گرفته است. طبق برنامه اعلام شده وزیر صنعت، معدن و تجارت به مجلس شورای اسلامی، دستیابی به رتبه ۴۵ برای سال ۱۳۹۶ اعلام شده است. افزایش توان رقابت در کشور مستلزم ایجاد ثبات در اقتصاد کلان و حذف موانع تولید و روان سازی تجارت داخلی و خارجی است.

۴. افزایش صادرات کالا ها و خدمات غیر نفتی

امروزه برای حضور در مجامع بین المللی لازم است کالا و خدمات مناسب مطابق استاندارد های جهانی و هماهنگ با سلیقه های مشتری در عرصه بین المللی تولید و به کشور های هدف صادر شود. هر کشوری بتواند صادرات کالا و خدمات خود را افزایش دهد منفعت اقتصادی از منظر های مختلف عاید آن کشور خواهد بود. تولید کالا و خدمات مناسب ذایقه مشتری در صحنه بین المللی باعث پیوند منافع در سطح جهانی است. پیوند منافع اقتصادی هر کشوری حکم می کند تا در عرصه های مختلف به ویژه مسائل سیاسی و بین المللی واکنش مثبت ایجاد شود. صادرات کالا و خدمات وقتی نیاز مردمان کشور های مختلف را مرفوع نماید و نیازمند کالا و خدمات آن کشور باشد ضمن ارز آوری ، قدرت اقتصادی آن کشور را افزایش خواهد داد.

۵. پیوستن به WTO (در صورت بپیوود فضای سیاسی بین المللی)

کشور ما برای حضور پایدار در اقتصاد جهانی ، ناگزیر از پیوستن به سازمانهای تجاری بین المللی است که در راس آنها سازمان جهانی تجارت می باشد . یکی از راهکارهای ایجاد رقابت میان صنایع در بخش خصوصی می تواند الحق به سازمان جهانی تجارت و تعامل با بازارهای جهانی، بین المللی و منطقه ای باشد . این رویکرد خود موجب ارتقای توان و مزیت رقابتی صنایع و افزایش فعالیتهای ارزش زای تجاری در کشور خواهد شد . مهمترین و ضروری ترین اقدام برای عضویت کشورمان در سازمان جهانی تجارت، تعامل و ایجاد فضای مناسب بین المللی است . پس از گشایش مناسبات سیاسی و امکان مبادلات و ارتباطات صحیح در صحنه بین المللی، برنامه ریزی مناسب برای تدوین، اجرا و بکارگیری صحیح سیاست های گسترده آزادسازی تجاری و تولیدی بوده و این امر نیازمند آن است تا در بخش قوانین و مقررات اقتصادی، تغییرات مناسب به عنوان تامین زیر ساخت های نرم شامل (شناسایی قوانین و مقررات تولید و تجارت، تدوین لوایح و تصویب قوانین محرك و انگیزاننده سرمایه گذاری و ...) صورت پذیرد. این قبیل تغییرات می توانند تاثیر گسترده ای بر اقتصاد کشور و فعالیتهای اقتصادی و نیز امنیت سرمایه گذاری داشته باشند. علاوه بر این الحق به سازمان

جهانی تجارت بازارهای رقابتی بینالمللی را برای تولید کنندگان و صادرکنندگان ایرانی باز می کند که از این طریق بهتر و راحت تر می توانند محصولات و خدمات خود را در بازارهای هدف صادراتی به عرضه نماید. به منظور پیوستن به سازمان جهانی تجارت و حضور موثر و پایدار در بازارهای هدف صادراتی، ارتقاء کیفیت تولیدات، قیمت مناسب، طراحی متناسب با نیاز و سلیقه مصرف کنندگان، فناوری پیشرفته تولید، مدیریت بهینه تولید و افزایش بهره وری در تولید، بهبود وضعیت شبکه حمل و نقل و لجستیک، بسته‌بندی و بیمه نیز از دیگر موارد ضروری است که باید مورد توجه جدی قرار گیرند.

۹ موضوعات راهبردی وزارت صنعت ، معدن و تجارت

مطابق چارچوب ارائه شده برای تحقق اهداف تعیین شده، استراتژی اصلی وزارت صنعت، معدن و تجارت «توسعه زیرساختهای صنعت، معدن و تجارت و اشاعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی در فضای تجارت بین المللی» است.

در این جهت گیری ، موضوعات راهبردی بخش صنعت ، معدن و تجارت به شرح زیر می باشد.

- ۱ - بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار.
- ۲ - پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا.
- ۳ - بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی.
- ۴ - توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاریدر حوزه‌های اولویت دار.
- ۵ - تسهیل در ارتقای سطح فناوری ، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته.
- ۶ - تکمیل زنجیره ارزش فعالیت های معدنی و پشتیبانی از تولید کالا های واسطه ای.
- ۷ - جلب و توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت.
- ۸ - پشتیبانی از سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیوساخت ملی.
- ۹ - حصول اطمینان از تأمین و توزیع مناسب کالا ها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات.
- ۱۰ - پشتیبانی از اصلاح و بهینه سازی الگوی مصرف در جهت حمایت از تولیدات داخلی.
- ۱۱ - نظارت بر مؤلفه های کلان اقتصادی با رویکرد توسعه صنعتی کشور.
- ۱۲ - ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه‌های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی ، ایرانی.

آنچه جهت گیری این چارچوب را از منظر وزارت صنعت ، معدن و تجارت هموار می سازد، بسته سیاستهای اجرایی است که باید توسط دولت تدوین گردد. در ادامه مطالب هر یک از موضوعات راهبردی فوق بر اساس الزامات و تشریح مبانی هر کدام اشاره شده و همچنین سیاست های اجرایی مورد نظر برای هر موضوع راهبردی نیز ارائه گردیده است. در گام بعدی لازم است متناسب با هر یک از محورها در سیاستهای تعیین

شده، برنامه‌های عملیاتی طی سالهای ۹۳ الی ۹۶ توسط سازمان‌های تابعه وزارت صنعت، معدن و تجارت و کلیه حوزه‌های ستادی تدوین، تصویب و ابلاغ گردد.

بطور کلی تعداد ۷۶ سیاست اجرایی در قالب پنج محور اصلی در این سند به شرح زیر تدوین شده است.

الف- تعداد ۹ سیاست با موضوع تامین مالی .

ب - تعداد ۱۷ سیاست با موضوع تامین زیر ساخت.

ج- تعداد ۲۳ سیاست با موضوع رقابت پذیری.

د- تعداد ۹ سیاست با موضوع محیط قانونی.

ه - تعداد ۱۸ سیاست با موضوع سرمایه‌گذاری و تجارت.

هر کدام از این نوع موضوعات کلان پیوستگی و ارتباط مفهومی با موضوعات راهبردی دارد. همچنین هر یک از موضوعات تدوین شده دارای سیاست‌های اجرایی به همراه حوزه‌ها و دستگاه‌های مسئول و همکار تعیین گردیده است.

به منظور اجرایی شدن و تحقق سیاست‌های اجرایی در وزارت صنعت ، معدن و تجارت، برنامه‌های عملیاتی معاونت‌های تخصصی و سازمان‌های تابعه در قالب یک نظام هدفمند طراحی خواهد شد و با استفاده از موضوعات و اهداف پیش‌بینی شده نسبت به اجرای آن ها اقدام می‌نمایند. در ادامه به شرح هر یک از موضوعات راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت پرداخته شده است.

۹.۱ بیبود مستمر سهولت انجام کسب و کار (تاکید بر بیبود شاخص‌های ۱۰ گانه بانک جهانی)

نگاهی به سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران نشان می‌دهد، ایران در سال ۱۴۰۴ (۲۰۲۵ میلادی)، کشوری توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی و با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین‌الملل به تصویر کشیده شده است. همانگونه که از محتوى سند مشخص است دستیابی به جایگاه اول اقتصادی در بین کشورهای آسیای جنوب غربی به عنوان هدف اولویت دار ذکر شده است. با گذشت تقریباً نیمی از سال‌های برنامه و

مشکلات موجود در کشور باید برای دستیابی به اهداف پیش بینی شده تامل جدی کرد. یکی از راه های شتاب بخشیدن به این امر داشتن عزم ملی و مدیریت جهادی است که با هماهنگی بین تمامی دستگاه های مرتبط در جهت تحقق اهداف مورد نظر برای تدوین برنامه های مناسبو طراحی مکانیزم نظارتی درست است.

یکی از چالش های مهم در تحقق اهداف تعیین شده، محدودیت ها و مشکلات موجود در فضای کسب و کار کشور است. وجود فضای کسب و کار مناسب، یکی از شاخص های مهم در پیشرفت اقتصاد جوامع مختلف است به طوری که مراکز متعددی در سطح دنیا به خصوص بانک جهانی همه ساله آمارها و گزارش هایی را از وضعیت فضای کسب و کار در کشورهای جهان منتشر می کند. بهبود فضای کسب و کار، به عوامل متعددی از جمله قوانین حاکم بر کشور، درآمد سرانهی کشور، فضای سیاسی و امنیتی کشور، فرهنگ مصرفی جامعه، روش های حمایتی از تولید، قانون تجارت و توانایی بخش خصوصی در سرمایه گذاری ها، بستگی دارد. لذا بهبود فضای کسب و کار به معنای فراهم آوردن زمینه های لازم برای فعالیت بهینه بخش خصوصی در اقتصاد کشور با تأکید بر مقررات و شیوه های اجرایی است.

بنابر این اگر دولت بخواهد قدمی را در جهت بهبود فضای کسب و کار در کشور بردارد، باید بررسی قوانین و مقررات کشور را با هدف یافتن گلوگاه ها، محدودیت ها و موانع فعالیت بهینه بخش خصوصی در فعالیتهای اقتصادی، در دستور کار قرار داده و در ایجاد تحول اساسی در محتوى قانون تجارت کشور (در حال بازنگری است) و سایر قوانین و مقررات مرتبط، همت بگمارد. همچنین دستگاه های اجرایی کشور باید با ارزیابی دقیق «فضای عمومی کسب و کار»، روش های ارتقای تعامل بخش های خصوصی، عمومی و سرمایه گذاران را با بنگاه های کلان اقتصادی داخلی و خارجی، مورد مطالعه قرار داده و ابزار و وسایل آن را فراهم نمایند. در این راستا اجرای کامل و دقیق سیاست ها به ویژه، سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی، سیاستهای تشویقی سرمایه گذاری و اشتغال زا الزامات اصلی تحقق اهداف چشم انداز نظامی می باشند و طبیعتاً بدون بهبود

مستمر محیط کسب و کار و توسعه بخش خصوصی و نیز عدم تامین بسترهای لازم برای تولید و سرمایه‌گذاری، امکان توسعه و رشد اقتصادی امکان پذیرنخواهد بود.

توسعه بخش خصوصی و ایجاد فضای رقابت سالم، امکان تغییر جهت گیری به سمت تولید و سرمایه‌گذاری را مقدور می‌سازد. در مقابل، افزایش انحصارات اعم از دولتی و خصوصی و نیز تداوم اقتصاد دولتی متکی بر درآمدهای نفتی، فرصت موجود را برای رقابت اقتصادی و پیشی گرفتن از رقبای منطقه‌ای از بین می‌برد. با عنایت به مطالب اشاره شده، وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان متولی امور حاکمیتی در تولید و تجارت، موضوع بهبود مستمر فضای کسب و کار که از محورهای اصولی و بنیادین تحرک در نظام بنگاه‌ها به شمار می‌رود را به عنوان یکی از مهمترین موضوعات راهبردی خود در پیش نویس سند راهبردی صنعت، معدن و تجارت مورد توجه و تأکید قرار داده است.

اهداف کلان وزارت صنعت، معدن و تجارت در راستای بهبود فضای کسب و کار

ایجاد فضای کسب و کار مناسب در کشور، می‌تواند در تحقق اهداف کلی وزارت صنعت، معدن و تجارت تأثیر گذار باشد. برخی از اهدافی که متأثر از بهبود فضای کسب و کار می‌باشند، عبارتند از :

- افزایش تولید ناخالص داخلی .
- رشد پایدار اقتصادی.
- افزایش جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی.
- رفع بیکاری و افزایش اشتغال.
- صادرات پایدار .
- کاهش هزینه‌های بنگاه‌ها جهت افزایش قدرت رقابت.
- افزایش روحیه کارآفرینی و نوآوری.
- توسعه بخش خصوصی.
- محدودیت خروج سرمایه‌ها از کشور و هدایت سرمایه‌ها به فعالیتهای ارزش افزای مولد.
- خروج ساختار اقتصادی کشور از رکود و تورم.

اهداف کمی شاخص های ده گانه فضای کسب و کار برای ارتقای رتبه ایران به زیر ۱۰۰

هدف گذاری (سالانه)					اندازه فعلی	واحد سنجش	شاخص	ردیف
۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲				
۷۵	۸۰	۸۵	۹۵	۱۰۷	عدد	شروع کسب و کار	۱	
۸۵	۱۰۰	۱۲۳	۱۴۶	۱۶۹	عدد	اخذ مجوز	۲	
۹۰	۱۰۰	۱۲۰	۱۴۰	۱۶۹	عدد	دسترسی به انرژی الکتریکی	۳	
۸۰	۹۰	۱۲۰	۱۴۷	۱۶۸	عدد	ثبت مالکیت	۴	
۶۵	۷۲	۷۶	۸۲	۸۶	عدد	اخذ اعتبار	۵	
۸۵	۹۲	۱۱۰	۱۲۹	۱۴۷	عدد	پشتیبانی از سرمایه گذاران	۶	
۹۰	۱۰۰	۱۱۰	۱۲۵	۱۳۹	عدد	پرداخت مالیات	۷	
۸۵	۹۸	۱۱۶	۱۳۵	۱۵۳	عدد	تجارت فرامرزی	۸	
۴۳	۴۶	۴۷	۴۹	۵۱	عدد	ضمانت اجرایی قواردادها	۹	
۶۵	۸۰	۹۳	۱۱۱	۱۲۹	عدد	انحلال فعالیت	۱۰	
۸۰	۱۰۰	۱۲۰	۱۴۰	۱۵۲		رتبه کل		

با توجه به اینکه ابعاد فضای کسب و کار یک موضوع فرابخشی است، فعالیت‌های دستگاه‌های

مختلف و تعامل هر کدام از آنها در بهبود نسبی فضای کسب و کار نقش اساسی دارد. همچنین با عنایت به اینکه امتیاز و رتبه هر کشور بصورت سالانه در مقایسه با فعالیت‌های کشور‌های دیگر مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، داشتن یک برنامه منعطف و غلطان از الزامات و ویژگی‌های اساسی تدوین این نوع برنامه‌ها می‌باشد.

۹.۲ پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا

از زمان شکل‌گیری نظام بین‌الملل تاکنون تمامی دولت‌ها بر عناصری همچون سرزمین، جمعیت، حکومت و حاکمیت به عنوان مهم‌ترین اجزای نظام تمرکز دارند. با توجه به اینکه دولت‌ها از حق

انحصاری وضع و تصویب قانون برخوردار هستند ممکن است برای اداره امور جامعه براساس ارزش‌های مختلف فرهنگ ملی خود به تصویب قوانین و مقرراتی اقدام کنند که این کار به‌طور ناخواسته محدودیت‌هایی برای ورود کالاها و خدمات سایر کشورها ایجاد کند. این در حالی است که افزایش وابستگی متقابل کشورها به یکدیگر در عرصه اقتصاد و مبادلات تجاری وجود ضرورت‌های توجیه‌کننده این مبادلات مورد تایید همگان قرار دارد.

از دلایل دولتها برای اتخاذ سیاست‌های حمایت گرایانه، حمایت از صنایع داخلی است. از دوران انقلاب صنعتی به بعد، موضوع صنعتی شدن کشورها به عنوان یکی از اساسی‌ترین اجزای استراتژی توسعه ملی کشورهای جهان مطرح بوده است و دولتها به این نتیجه رسیدند که باید از تولید کنندگان داخلی در این مسیر حمایتهای لازم را داشته باشند. از طرف دیگر یکی از استدلال‌ها برای دفاع از سیاست‌های حمایت‌گرایانه دولتها حمایت از صنایع نوپا و تازه‌تأسیس است. طبق این استدلال، دولت با ایجاد یک «فضای مناسب تنفس» برای این صنایع به رشد آنها به‌نحوی که قادر به رقابت با صنایع خارجی شوند کمک می‌کند. دولتها در دوره‌های مختلف، با نظام‌های سیاسی متفاوت و در مناطق مختلف جهان با انگیزه‌های متعددی همچون اعمال حاکمیت ملی، حفظ امنیت ملی، تبعیت از گروه‌های ذی‌نفوذ، حمایت از صنایع داخلی، حمایت از صنایع نوپا، مقابله با کسری تجاری، مقابله با قیمت‌شکنی سایر کشورها، کسب درآمد، مقابله به‌مثل با حمایت گرایی سایر کشورها، دفاع از تجارت منصفانه و یکسان‌سازی هزینه‌های تولید کنندگان داخلی و خارجی اقدامات حمایت گرایانه‌ای را پی‌گیری نموده‌اند. باید اذعان نمود که سیاست‌های نامعقول حمایت گرایانه در کنار نتایج مثبت می‌تواند از جهات مختلف آثاری منفی، همچون تضییع حقوق مصرف کنندگان، کاهش کیفیت کالاهای داخلی، تخصیص غیربهینه منابع و افزایش هزینه‌های دولت، بر اقتصاد یک کشور به جا گذارد و از این لحاظ اتخاذ رویکرد حمایت‌گرایی با ضرورت‌های خاصی می‌باشد.

البته باید اذعان نمود با توجه رویکرد عمومی کشورها به روند جهانی شدن، تعامل با بازارهای جهانی، هم پیوندی و درهم تنیده شدن اقتصادی با کشورهای دیگر، سیاستهای حمایتی از جنبه حمایتهای تجاری به سمت تامین زیرساختهای مورد نیاز، رفع موانع تامین مالی یا ایجاد نظام تامین مالی مطلوب، فراهم ساختن بسترهاي حقوقی و فضای مساعد کسب و کار و بطور کلی در مباحث حکمرانی خوب تغییر جهت یافته است.

۹.۳ بھبود و توسعه روابط تجاري بين المللی و تسهيل تجارت در فضای رقابتی با اولويت صادرات غير نفتی

توسعه صادرات غیرنفتی و رهایی از اقتصاد تک محصولی از جمله اهداف نظام ج. ا. ایران بوده است. حضور قدرتمند یک کشور در بازارهای جهانی و رقابت پذیری محصولات آن معرف پویایی صنایع و پائین بودن قیمت تمام شده محصولات تولیدی آن کشور می باشد. کشورهای موفق در امر صادرات، معمولاً از سطح تکنولوژی بالا، مدیریت کارآمد و مقیاس های بهینه تولید بهره می برند و در مقایسه با سایر کشورها بهره وری بالاتری دارند. توانمندی صادراتی یک کشور نشان از توانمندی بخش تولید آن کشور دارد. آنچه که در مورد کشورمان شاهد بودهایم، عدم توجه به توانمندیهای بخش تولید و بهره وری است. نتایج این رویکرد باعث شده تا بهره وری صنایع کشور نزولی به خود گرفته و صادرات غیرنفتی را نیز به مراتب تحت تأثیر قرار دهد. که این خود یکی از چالش های اساسی مدیریتی در اقتصاد ایران محسوب می شود. در واقع به دلیل تکیه اقتصاد ایران به درآمدهای حاصل از فروش نفت خام و محدود بودن ذخایر نفتی، به منظور کاهش وابستگی اقتصاد ایران به صادرات نفت خام و رسیدن به استقلال ارزی و چرخش به سمت اقتصاد چند محصولی در صادرات، جهتگیری سیاست های صادراتی باید به سود کالاهایی تغییر یابد که ایران در آنها مزیت نسبی دارد. توجه به صادرات غیرنفتی و اقدامات مؤثر در جهت بهبود آن نیازمند ایجاد محیط رقابتی برای پیشبرد آن است. با توجه به جهت گیریهای وزارت صنعت، معدن و تجارت بر اساس اسناد فرادستی از جمله سیاستهای ابلاغی مقام معظم رهبری، سند چشم انداز، برنامه پنجساله توسعه عمده ترین محورها در بخش تجارت خارجی شامل موارد زیر می باشد:

- توسعه زیر ساختهای تجاری
- تامین مالی، مدیریت ریسک و بیمه
- افزایش پوشش استاندارد بین‌المللی برای محصولات داخلی
- ارتقاء رقابت‌پذیری
- توسعه صادرات غیر نفتی

۹.۴ توافقمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت‌دار

امروزه ثابت شده است که در بسیاری از زمینه‌ها، کارآیی و بهره‌وری بخش خصوصی بیش از بخش دولتی بوده و لذا بهبود وضعیت اقتصادی ایجاد می‌کند که فعالیت در بسیاری از حوزه‌های اقتصادی به بخش خصوصی واگذار شده و بخش دولتی به ایفای وظایف حاکمیتی خود بسته کند. به عبارتی، دولت نقش هدایت و سکانداری را بر عهده گرفته و وظیفه پیشبرد اقتصاد به سمت اهداف جامعه را بر عهده بخش خصوصی بگذارد. نظر به وفور درآمدهای نفتی (در اختیار دولت) و فقدان بسیاری از سازوکارها، نهادها و ساختارهای لازم برای توسعه بخش خصوصی در کشور، از دیرباز بخش عمده فعالیت‌های اقتصادی توسط دولت ایجاد، توسعه داده شده و بخش خصوصی به دلیل کوچک بودن آن، نه اجازه ورود به فعالیت‌های بزرگ مقیاس اقتصادی را داشته و نه شرایط و پیش نیازهای ورود برای آن فراهم بوده است. بنابراین، همواره دولت ایران در حال بزرگ شدن بوده و هیچگاه تلاش‌های کافی برای رفع موانع توسعه فعالیت‌های بخش خصوصی انجام نشده است. در راستای افزایش کارآیی و بهره‌وری اقتصادی، تسريع در حصول اهداف اقتصادی-اجتماعی و بهبود وضعیت کشور، می‌تواند برای دستیابی به اهداف بلندمدت کشور مدنظر قرار گیرد.

سیاست خصوصی‌سازی در دهه‌های اخیر به طور چشمگیری توسط کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه پیگیری و اجرا شده است. موفقیت‌های متعاقب اجرای این سیاست در کشورهای توسعه یافته، فروپاشی سیستم‌های اقتصادی کاملاً متمرکز و دولتی و نیز سیاستهای سازمان‌های اقتصادی بین‌المللی موجب شده تا این سیاست به عنوان یکی از برنامه‌های اساسی اصلاح ساختار اقتصادی در اکثر کشورهای

جهان اجرا گردد. دولت در فضای خصوصی سازی اقتصاد باید بپذیرد که دامنه فعالیت های خود را به امور حاکمیتی محدود کند و تمام تلاش و توان خود را صرفا بر روی سیاستگذاری، هدایت، نظارت و پشتیبانی بخش خصوصی و تعاونی متمرکز کند. حتی نظارت نیز باید نظارتی راهبردی و منحصر به تدوین و تعیین استراتژی های نظارت باشد نه یک نظارت اجرایی. کنترل و نظارت در اجرا نیز باید بر مبنای همان استراتژی نظارتی توسط تشكل های بخش خصوصی صورت گیرد.

از آنجائی که بخش عظیمی از سرمایه های سرگردان در جامعه تحت اختیار بخش خصوصی است با هدایت صحیح این جریان نقدینگی در حوزه هایی که دارای مزیت می باشند و از اولویت سرمایه گذاری برخوردارند، می توان ارزش افزوده به مراتب بالاتری نسبت به سایر حوزه ها انتظار داشت. مهمترین بستر برای بالا بردن توان رقابت بخش خصوصی بهبود فضای کسب و کار است. بهبود فضای کسب و کار کمک می کند تا فعالان اقتصادی به شرایطی برابر با رقبای خود دست پیدا کنند. در این مسیر لازم است در ارج نهادن به کارآفرینان و فعالان بخش خصوصی نیز اصلاحاتی صورت گیرد. توسعه مناسبات بین المللی و عضویت در مناسبات منطقه ای و جهانی در افزایش توان بخش خصوصی بسیار موثر است چرا که ضمن تسهیل شرایط حضور فعالان اقتصادی در بازارهای خارجی، آنها را از برخی پشتیبانی ها و امکانات خارجی نیز بهره مند می کند.

بر این مبنای تعاملات ما در روابط خارجی از طریق سفارتخانه های کشورمان باید با اولویت اقتصاد صورت بگیرد و حتی دستورالعمل ها و روش ها بر مبنای همین اصل مورد بازنگری قرار گیرد. در این مسیر می توان به ایجاد شرکت های مشترک و کنسرسیوم هایی توانمند و فعال در بازارهای خارجی اندیشید. زیرا امروزه تولیدات موفق جهانی، تولیداتی دانش محور هستند که این ویژگی در بنگاه های خرد و کوچک، میدانی برای عرض اندام نخواهد داشت و براین اساس باید از طریق سازمان دادن به بنگاه های کوچک در قالب خوش های بزرگ تولیدی - صادراتی با برندهایی شناخته شده، در مسیر تولید دانش محور حرکت نمود. بنابراین در کنار واگذاری ها باید در زمینه توانمند کردن بخش خصوصی و نیز فراهم آوردن امکانات مدیریت بهینه، اقدامات اساسی انجام شود. ایجاد چنین فضایی و نیز تغییر رویکرد از واگذاری صرف، به سمت ایجاد فضای

رقابتی در گرو اقداماتی است که تحت عواملی نظیر (عوامل اقتصادی و مالی، رقابتمندی ، زیرساختی) می باشد.

۹.۵ تسهیل در ارتقای سطح فناوری و توسعه خدمات و صنایع پیشرفته

الف- چشم انداز علم و فناوری جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی :

جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی در علم و فناوری، با اتکال به قدرت لایزال الهی و با احیای فرهنگ و برپایی تمدن نوین اسلامی- ایرانی برای پیشرفت ملی، گسترش عدالت و الهام بخشی در جهان، کشوری است:

► برحوردار از انسانهای صالح، فرهیخته، سالم و تربیت شده در مکتب اسلام و انقلاب و با دانشمندانی در طراز

برترین های جهان

► توانا در تولید و توسعه علم، فناوری و نوآوری و به کارگیری دستاوردهای آن

► پیشتاز در مرزاوهای دانش و فناوری با مرجعیت علمی در جهان

► جامعه ایرانی در افق چشم انداز ۱۴۰۴ چنین ویژگی هایی (در حوزه فناوری) خواهد داشت:

► برحوردار از دانش پیشرفته

► توانا در تولید علم و فناوری

► متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی

► دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه،

قفقار، خاورمیانه و کشورهای همسایه)، با تأکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرستاپ و مستمر

اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.

ب : الزامات نقشه جامع علمی کشور در حوزه توسعه فناوری و صنایع پیشرفته

اهداف کلان:

► دستیابی به جایگاه اول علم و فناوری در جهان اسلام و احراز جایگاه برجسته علمی و الهام بخشی در جهان؛

► دستیابی به توسعه علوم و فناوریهای نوین و نافع، متناسب با اولویتها، نیازها و مزیتهای نسبی کشور؛ و انتشار و

به کارگیری آنها در نهادهای مختلف آموزشی، صنعتی و خدماتی؛

➤ افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش و فناوری داخلی

➤ گسترش همکاریهای علمی و فناوری با مراکز معتبر علمی بین المللی.

اهداف بخشی:

تبیین جایگاه کشور در:

➤ فناوری اطلاعات به منظور کسب جایگاه اول علمی و فناوری در جهان اسلام

➤ فناوری زیستی به منظور کسب بخشی از بازار جهانی

➤ فناوریهای نانو و میکرو به منظور دستیابی به بازارهای جهانی

۹.۶ تکمیل زنجیره ارزش فعالیت‌های معدنی و پشتیبانی از تولید کالا‌های واسطه‌ای

تولید ناخالص داخلی در برگیرنده ارزش افزوده مجموع کالاهای خدماتی است که طی یک دوران معین در یک کشور تولید می‌شود. در این میان نقش صنعت از همه بخش‌های دیگر پررنگ‌تر است. به گفته کارشناسان اگر بخش صنعت در کشوری بازدهی بالاتری داشته باشد، تولید ناخالص داخلی آن کشور نیز افزایش یافته و ضمن حل مشکلاتی از جمله بیکاری و تورم و... رفاه را نیز برای جامعه به همراه دارد. در این میان جلوگیری از خام فروشی و تکمیل زنجیره ارزش بیش از هر چیزی می‌تواند بر افزایش تاثیرات مثبت توسعه صنعتی بر کشور حکایت داشته باشد. ادبیات اقتصادی حکم می‌کند روی مواد خام فرآیندهایی صورت بگیرد تا به محصولاتی تبدیل شوند که ارزش افزوده بیشتری داشته باشند. هر چه این ارزش افزوده بیشتر باشد، سود بیشتری برای تولیدکننده آن به همراه خواهد داشت. در بررسی اهمیت موضوع جلوگیری از خام فروشی علاوه بر بحث ارزش افزوده، باید به متغیر مهم اشتغال اشاره کرد که در اقتصاد ایران با توجه به دو رقمی بودن نرخ بیکاری و بخصوص بالای بودن بیکاری جوانان تحصیلکرده از اهمیت فزاینده‌ای برخوردار می‌باشد. سیاست دولتها در سالهای اخیر بیشتر به موضوع اشتغالزایی تمرکز داشته و طرح‌های زیادی از جمله طرح گسترش بنگاه‌های زودبازده به اجراء درآمده که از موفقیت زیادی برخوردار نبوده است و یا در گسترش صنایع پتروشیمی، سیاستها بیشتر بر صنایع بالا دستی پتروشیمی متمرکز شده بودند که به دلیل

عدم گسترش صنایع میانی و پایین دستی و در نهایت عدم تکمیل زنجیره ارزش محصولات پتروشیمی،

اشغال زایی مناسبی صورت نگرفته است.

بنابراین توجه به مقوله جلوگیری از خام فروشی از ابعاد مختلف اقتصادی بخصوص تقویت تولید ناخالص داخلی، ایجاد ارزش افزوده، سودآوری بنگاههای تولیدی، اشتغال زایی و دیگر متغیرهای اقتصادی از جمله کاهش رکود، تورم و افزایش رفاه جامعه بسیار حائز اهمیت خواهد بود. حمایت از تولید مواد واسطه ای بدلیل نقشی که این مواد در تکمیل زنجیره ارزش و افزایش تولید دارند، می‌تواند علاوه بر رونق تولید و جلوگیری از تعطیلی واحدهای تولیدی، همانند سیاست جلوگیری از خام فروشی به ارزش افزوده بیشتر، تقویت تولید ناخالص داخلی، اشتغالزایی و غیره در اقتصاد منجر شود. با توجه به اینکه بخش زیادی از مواد اولیه مصرفی واحدهای تولیدی کشور از نوع مواد واسطه ای بودهو از طریق واردات تامین می‌شود که علاوه بر ارزبری زیاد، بدلایل مختلف از جمله تحریم‌های شدید خارجی، با محدودیت مقداری مواجه است، لذا حمایت از تولید مواد و کالا‌های واسطه ای در درجه اول بمنظور جلوگیری از تعطیلی یا نیمه فعال شدن واحدهای تولیدی از اهمیت بسزایی برخوردار می‌باشد.

البته باید به این مسئله توجه داشت، تولید کالا‌های واسطه ای از طریق مواد خام، ممکن است برای محیط زیست مخرب باشد که باید طوری برنامه‌ریزی و عمل شود که در عین حال که این مواد را تولید می‌کنیم از خام فروشی جلوگیری شود و به محیط زیست هم کمتر آسیب برسد.

۹.۷ جلب و توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت

به لحاظ تاریخی نقش و جایگاه سرمایه‌گذاری، در فرآیند رشد و توسعه به حدی است که سرمایه‌گذاری را موتور محركه رشد اقتصادی نامیده‌اند. بدون شک دستیابی به رشد بلند مدت و مداوم اقتصادی در هر کشور، با تجهیز و تخصیص بهینه منابع سرمایه‌گذاری در اقتصاد ملی آن کشور امکان پذیر است و برای رسیدن به این هدف، بازارهای مالی گسترده و عمیق، به ویژه بازار سرمایه کارآمد ضروری است. یکی از راههای گسترش این بازارها، افزایش سرمایه‌گذاری خارجی است. سرمایه‌گذاری خارجی امروزه به یکی از اصول اولیه

در روابط اقتصاد بین‌الملل تبدیل شده و عاملی مهم در تدوین استراتژی توسعه ملی محسوب می‌گردد.

بررسی روند توسعه در کشورهای مختلف از جمله کشورهای در حال توسعه بیانگر اهمیت نقش

سرمایه‌گذاری خارجی به عنوان یکی از مهمترین عوامل توسعه در این کشورهاست. امروزه و خصوصاً در

دهه‌های اخیر نیز مشاهده می‌گردد یکی از ویژگی‌های مهم اقتصاد جهانی رشد چشمگیر جریان

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است. طیف اثرگذاری سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بسیار گسترده است

مانند تسریع آهنگ رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال، انتقال تکنولوژی و تکنیک‌های تولید، تقویت و گسترش

منابع مهم مالی و بین‌المللی، افزایش تحقیق و توسعه (R&D)، افزایش بهره‌وری، تاثیر بر واردات و

الصادرات و تراز پرداختها، افزایش قدرت رقابت و رشد تکنولوژی ملی و ظرفیت کار و رشد موسسات و

شرکت‌های داخلی که هر کدام به نوبه خود دارای پیچیدگی‌هایی می‌باشد.

بنابراین شرایطی را باید در جهت جذب سرمایه‌گذاری به وجود آورد که از جمله آن می‌توان به عوامل

سیاست گذاری اقتصادی (سیاستهای پولی، مالی، بازارگانی و مقرراتی)، عوامل ساختارهای اقتصادی (ثبات

تراز تجاری، گستردگی بازار، بدھی خارجی، ساختار تضمین مالی، تاسیسات زیربنایی، نیروی کار ماهر و

توسعه منابع انسانی و وجود شبکه اطلاع رسانی گسترده)، عوامل تشويقی و حمایتی (معافیت مالیاتی،

اعطای پوشش‌های بیمه‌ای، معافیت‌های گمرکی، ایجاد مناطق آزاد سرمایه‌گذاری، تسهیلات زیر بنایی و

خدمات عمومی ارزان قیمت، افزایش امنیت سرمایه‌گذاری و جلوگیری از مصادره) و همچنین عوامل

جغرافیایی و سیاسی (آب و هوا، جمعیت، موقعیت منطقه‌ای، نحوه تعامل بین‌المللی، ثبات سیاسی، ساختار

سیاسی، نوع حکومت، قدرت دولت و نحوه تصمیم‌گیری) اشاره کرد.

یکی از الزامات جذب موفقیت‌آمیز سرمایه‌های مستقیم خارجی، حرکت به سمت عملکرد بازار، کاهش

ملاحظه‌ها و فعالیت‌های دولتی از راه اجرای سیاست‌های آزادسازی یعنی مقررات‌زدایی و خصوصی‌سازی

است. سرمایه‌گذاران خارجی تمایل دارند که در محیط شفاف و باثبات سرمایه‌گذاری کنند. در حالی که

اقتصاد ایران دولتی است، بیشتر فعالیت‌های مهم اقتصادی زیر نظر دولت قرار دارد. این موضوع باعث شده

بهرهوری اقتصادی در کشور پایین باشد و جدا از موانعی که ساختار دولتی اقتصاد ایران برای سرمایه‌گذاری خارجی به وجود می‌آورد، مداخله‌های دولت باعث شده سیستم جذب سرمایه‌های مستقیم خارجی در ایران با سایر کشورهای جهان بسیار متفاوت باشد. برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی می‌بایست در داخل کشور شرایطی فراهم شود تا سرمایه‌گذار خارجی تمایل داشته باشد، سرمایه خود را به کشور انتقال دهد و در این راستا به موازات حرکت به سمت خصوصی سازی و حرکت به سمت آزادسازی اقتصادی، بستر سازی از جمله تامین زیرساختهای حقوقی، زیربناهای اقتصادی، ساختارهای اقتصادی، مشوقه‌های مربوطه و غیره فراهم شود تا سرمایه‌گذاری خارجی بتواند در دستیابی کشور به توسعه مطلوب حرکت نماید.

۹.۸ پشتیبانی از سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیرساخت ملی

به منظور توسعه صنعتی، معدنی و تجاری لازمست بدؤاً زیرساختهای نرم و سخت را شناسایی، احصاء و به اجرا گذاشت. واقعیت آنست که کشور در این زمینه باید تلاش مضاعف نماید. نتیجه تلاش دولت در این زمینه نیازمند مجاهدت، واقع بینی، همکاری و آینده نگری است و پیامد آن احیاء تمدن اسلامی ایرانی خواهد بود. بخش صنعت، معدن و تجارت بعنوان بخشی که دارای توانایی و قابلیت مشارکت حداکثری در تحقق رشد اقتصادی دارد و تا افق چشم انداز جمهوری اسلامی ایران نیز بیشترین سهم در نرخ رشد و تحقق اقتصاد بدون اتكاء به صادرات مواد خام، اعم از نفتی و غیر نفتی را بردوش خواهد داشت، کانون مهمی برای توجه و برنامه ریزی در تحقق اهداف عالیه مزبور تلقی می‌شود. گستره فعالیت بنگاههای صنعتی، معدنی و تجاری در پهنه سرزمین، درهم تنیدگی فعالیتهای صنعتی و معدنی با فعالیتهای بازرگانی و اقتصاد مناطق، سهم فزاینده و مسلط صادرات صنعتی و معدنی در صادرات غیر نفتی کشور، نقش کلیدی در اشتغال زایی برای جمعیت جویای کار بطور اعم و دانش آموخته دانشگاهی بطور اخص و عوامل مهم دیگری موید اهمیت این موضوع می‌باشد. باید توجه داشت که سازگاری، هماهنگی و تناسب سیاستها و اهداف متخرده در برنامه‌های بخشی و لایه‌های فرابخشی (بازارهای بولی و مالی، بازار سرمایه، فضای کسب و کار و ...) از الزامات تحقق برنامه‌های توسعه بخش می‌باشد. نظر به اینکه، اجرای

سیاست‌های کلان و برنامه‌ها در این مقوله مبتنی بر هماهنگی و تعامل فی مابین بخش‌های مختلف می‌باشد، لذا تدوین برنامه آمایش صنعتی، معدنی و تجاری و همچنین آمایش سرزمین از اهم ضروریات است. در اجرای این راهبردها، سیاست‌هایی بعنوان بخشی از سیاست‌های مهم و کاربردی تعیین گردیده و امید است با همکاری همه دست‌اندرکاران بتوان زمینه‌ساز توسعه صنعتی، معدنی و تجاری مناسب و منطبق با آمایش سرزمین گردید.

۹.۹ حصول اطمینان از تامین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات

افزایش رقابت در بازارگانی داخلی با تسهیل حضور عرضه کنندگان و تقاضاکنندگان در بازار کالا و خدمات، خردهفروشی، عمدۀ فروشی، پخش کالا، ذخیره‌سازی، نگهداری، حمل و نقل، تامین سرمایه و ارتقای فضای کسب و کار... باعث افزایش سرعت گردش سرمایه در چرخه پول و کالا شده و به خلق درآمد و ثروت بیشتر و رفاه در جامعه کمک خواهد نمود. لذا با توجه به برنامه توسعه بخش بازارگانی داخلی بعنوان یکی از زیربخش‌های بازارگانی کشور که جز بخش‌های کلان اقتصاد کشور می‌باشد، تدوین راهبرد و سیاست‌های اجرایی مناسب با این بخش حائز اهمیت است. نظام توزیع کالا و خدمات بعنوان یکی از بخش‌های مهم اقتصاد از یک سو کالا و خدمات را در اختیار مصرف کنندگان قرار می‌دهد و از سوی دیگر اطلاعات و نقدینگی را به بخش‌های تولیدی انتقال می‌دهد. لذا نظام توزیع کالا و خدمات زمانی عملکرد مطلوب خواهد داشت که در کوتاه‌ترین زمان و با کمترین هزینه منابع تامین شده را در اختیار مصرف کنندگان قرار دهد.

با توجه به جهت گیری‌های صورت گرفته به خصوص در اسناد فرادستی از جمله سیاست‌های ابلاغی، سند چشم‌انداز، برنامه پنجم توسعه و ... عمدّه‌ترین محورهای مورد نظر در بخش بازارگانی داخلی شامل موارد زیر می‌باشد:

- بهبود و نوین سازی نظام توزیع کالا و خدمات
- تنظیم اثر بخش بازار کالا و خدمات

➤ ساماندهی و ارتقاء بهره وری واحدهای صنفی

➤ تقویت کنترل چند لایه بازار (دولت، اصناف و مردم) و گسترش سازمان های مردم نهاد.

٩.١٠ پشتیبانی از اصلاح و بهینه سازی الگوی مصرف در جهت حمایت از تولیدات داخلی

یکی از مهمترین راهبرد های هر کشور برای حمایت از تولیدات ملی، اصلاح و بهینه سازی الگوی مصرف و مدیریت این حوزه است. برای شناسایی و آگاه سازی مزیت های استفاده از تولیدات داخلی روش های مختلفی وجود دارد. اطلاع رسانی و ترغیب مصرف برای تولید کالاهای داخلی علاوه بر منفعت های اجتماعی و رونق کسب و کار ها ، منافع شخصی تولید کنندگان و بازیگران مستقیم عرصه تولید و تجارت را به ارمغان خواهد داشت. هر چه قدر مصرف کالا های داخلی بیشتر شود موجب تحرک در چرخه تولید و رونق اقتصادی بیشتری خواهد داشت. کاهش نرخ بیکاری ، رشد و سود آوری بنگاهها از دیگر نتایج مصرف محصولات داخلی است. نکته بسیار حائز اهمیت در بهینه سازی الگوی مصرف محصولات داخلی این است که محصولات تولیدی داخلی باید برای حضور پایدار در بازار مصرف به کیفیت و رقابت پذیری در صحنه های بین المللی توجه داشته باشند تا مصرف محصولات وارداتی جایگزین مصرف محصولات تولید داخلی نگردد.

٩.١١ نظارت بر مؤلفه های کلان اقتصادی با رویکرد توسعه صنعتی کشور

با توجه به اینکه رویکرد های نوین در مدیریت اقتصاد کشور های موفق واگذاری امور تصدی گری به نهادهای عمومی و بخش خصوصی است. دولت باید بیشتر نقش نظارتی و سیاستگذاری را به عهده داشته باشد تا مسیر توسعه کشور به سمت تولیدات مولد و پایدار حرکت نماید. از آنجایی حقوق مصرف کنندگان و تولید کنندگان با هم پیوند عمیقی دارد و ایجاد تعادل در آن موجب پایداری و رضایت دو جانبی خواهد داشت. دولت باید برای کنترل عوامل کلان اقتصادی برنامه ریزی مناسب و هدفمند داشته باشد تا از آسیب های جدی بر پیکره تولید کنندگان نیز جلوگیری نماید و همچنین دولت با ابزار های نظارتی کارامد باید از حقوق مصرف کنندگان در شرایط بازار دفاع نماید. امروزه مصرف کنندگان و مشتریان تعیین کننده نوع و میزان تولید محصولات هستند . بدون نظارت مناسب بر عوامل اقتصادی تاثیر گذار در هر حوزه می

تواند شکاف عمیقی را در صحنه تعاملات و بازیگران اقتصادی ایجاد نماید. نظارت های پیشگیرانه و بازدارنده مسیر توسعه صنعتی کشور را هموار می سازد.

۹.۱۲ ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی - ایرانی

بر اساس نظریه های سنتی، کارکنان سازمانها جزئی از عوامل تولید محسوب شده و به نیروی کار معروف بودند. ولی براساس نظریه های سیستمی، اقتصادی و مشارکتی، کارکنان در سازمان ها ، مهم ترین عامل تولید بوده و به جای نیروی کار به آنها منابع انسانی گفته می شود ولی درهزاره جدید، کارکنان در سازمان ها برتر از عوامل تولید و به عنوان سرمایه مطرح می باشند . نقش انسان درسازمانها از عامل تولید به سرمایه انسانی توسعه یافته است.

در دنیای امروز توانمندی، قدرت اقتصادی ، اجتماعی و سیاسی و رفاه هر کشور بستگی به استفاده بهینه از امکانات خصوصا منابع انسانی شایسته تر و کارآمدتر است . از این رو نیروی انسانی به عنوان سرمایه ارزشمند انسانی یاد می شود . پیشرفت و توفیق کشور در عرصه های گوناگون اقتصادی و اجتماعی در گرومنابع انسانی خلاق و توانمند است . اگر بتوان از نیروی انسانی که توان و انگیزه نوآوری و تخصص موردنیاز را جهت اهداف سازمان را داشته باشد استفاده نمود، اهداف سازمانی میسر خواهد شد. نظر به ضرورت پاسخگویی به تغییرات، پیش بینی محیط، تغییرات و اتخاذ تصمیمات اثربخش آینده، مدیریت منابع انسانی باید از طریق آموزش و ارتقاء دانش تغییر پیدا کند و به عنوان سرمایه ظهرور یابد.

پس از گذشت چندین دهه، دنیا به این نتیجه رسیده است که اگر سازمانی بخواهد در امور کاری خود پیشتاز باشد و در عرصه رقابت عقب نماند باید از نیروی انسانی متخصص، خلاق و بالانگیزه بالا برخوردار باشد. منابع انسانی اساس ثروت واقعی یک سازمان را تشکیل می دهند. بین سرمایه انسانی و بهرهوری در سازمانها رابطه ای مستقیم وجود دارد. از دغدغه های مهم سازمانهای موفق جهان، گردآوری سرمایه انسانی فرهیخته و خردورزی است که قادر به ایجاد تحول در سازمانی که به آن متعلق هستند، باشند.

سازمانها باید برای سرمایه انسانی خودبرنامه ریزی داشته باشند یعنی مناسبترین فردها که شایستگی لازم را دارد، به کار گرفته شود.

۱۰ بسته سیاست‌های اجرایی در برنامه راهبردی توسعه صنعت، معدن و تجارت

یکی از رویکردهای موفق در کشورهای پیشرو در امر برنامه ریزی توجه به نظام سیستمی و هماهنگ در انجام برنامه ریزی‌ها بوده است. هر برنامه‌ای باید پیش زمینه و جهت‌گیری‌های مشخص داشته باشد. وجود سیاست منسجم در هر سیستم می‌تواند برنامه‌ها را هدفمند‌تر و موفق‌تر نماید.

بطور کلی انواع سیاست‌ها را می‌توان به دو دسته سیاست‌های عام و خاص تقسیم کرد. سیاست‌های عام به سیاست‌هایی کلان و فراغیری گفته می‌شود که تمامی حوزه‌ها و ماموریت‌های یک کشور را بصورت فرابخشی در بر می‌گیرد و همه حوزه‌ها برای تحقق اهداف اسناد بالادستی در هر کشور در تلاش هستند.

اما سیاست‌های خاص به سیاست‌های بخشی در هر حوزه بر می‌گردد که هر بخش با استفاده از پتانسیل و ماموریت خود باید نسبت به تدوین سیاست‌ها اقدام نماید. سیاست‌های خاص متناسب با رکن اصلی ماموریت بخش در راستای تحقق سیاست‌های عام شکل می‌گیرد.

با توجه به ماهیت وظیفه ای هر بخش، نوع سیاست‌ها متفاوت بوده که با ماهیت‌های مختلف در پنج نوع به شرح زیر تعریف و مشخص شده است.

۱- نوع سیاست‌ها

- ✓ سیاست پشتیبانی کننده
- ✓ سیاست توانمند ساز
- ✓ سیاست کنترل کننده
- ✓ سیاست هماهنگ کننده
- ✓ سیاست بازدارنده

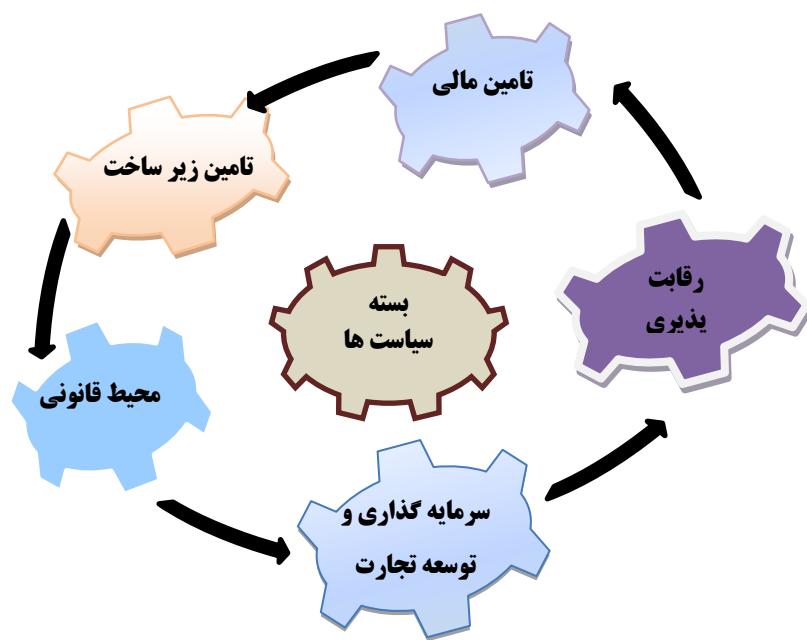
۲- محور سیاست‌ها

- ✓ تامین مالی
- ✓ تامین زیرساخت‌ها
- ✓ محیط قانونی
- ✓ رقابت پذیری
- ✓ سرمایه‌گذاری و توسعه تجارت

در این بسته سیاست‌ها تلاش شده تا هر محور سیاست منطبق با موضوع راهبردی و بر اساس ماموریت هر یک از دستگاه‌های اجرایی به عنوان مسئول یا همکار مشخص شود.

بسته سیاست های اجرایی در راستای موضوعات راهبردی

بخش صنعت، معدن و تجارت

الف) سیاست های تامین مالی

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۱	شفاف سازی و تسهیل فرایند اعطاء تسهیلات به واحد های تولیدی و خدماتی (توسط بانک ها) از طریق کاهش وثایق مورد نیاز و روان سازی اعطای تسهیلات	پشتیبانی کننده	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا / بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار / بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	*		بانک مرکزی	وزارت امور اقتصادی و دارایی- وزارت صنعت ، معدن و تجارت
۲	توسعه و تنوع بخشی ابزارهای تامین مالی	پشتیبانی کننده	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا / بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار / توامندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت‌دار	*		وزارت امور اقتصادی و دارایی	بانک مرکزی- وزارت صنعت ، معدن و تجارت
۳	پشتیبانی از تامین مالی سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار	پشتیبانی کننده	پشتیبانی و افزایش توامندی بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار / پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا	*	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت وزارت امور اقتصادی و دارایی	سایر دستگاههای ذیربطة
۴	بسრ سازی جهت حضور بانکهای خارجی در مناطق آزاد تجاری- صنعتی	توامند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	*		وزارت امور دارایی	وزارت امور خارجه ، وزارت صنعت ، معدن و تجارت و سایر دستگاه های ذیربطة
۵	توسعه و تقویت نهادهای تامین مالی نظیر صندوق های سرمایه گذاری ، شرکت های تامین مالی، صندوق پروژه ای و زیر ساختی، صندوق خرید دین و ...	توامند ساز	پشتیبانی و افزایش توامندی بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار/پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا / پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه های زیرساخت ملی	*		وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت صنعت ، معدن و تجارت و بانک مرکزی

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۶	تسهیل شرایط جذب سرمایه های خارجی عمدتاً از طریق روش های سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) و روش های مشارکت عمومی -خصوصی (PPP)	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت	*	*	وزارت امور اقتصادی و دارایی	بانک مرکزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاه های مرتبط
۷	بهره گیری از ظرفیت های صندوق توسعه ملی به ویژه جهت تامین منابع مالی غیر ریالی	پشتیبانی کننده	پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه های زیرساخت ملی / بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار	*	صندوق توسعه ملی	وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی، وزارت صمت و سایر دستگاههای ذیربط	
۸	تقویت تامین منابع مالی خارجی از طریق بیزانس ، فاینانس ، افتتاح خطوط اعتباری و بهره گیری از نهاد های بین المللی موجود	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / تکمیل زنجیره ارزش فعالیت های معدنی و پشتیبانی از تولید کالا های واسطه ای / توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت	*	وزارت امور اقتصاد و دارایی	بانک مرکزی و سایر دستگاه های مرتبط	
۹	ساماندهی و توسعه بانک های تخصصی در راستای ماموریت اصلی آنها	توانمند ساز	توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار / پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه های زیرساخت ملی	*	بانک مرکزی	وزارت امور اقتصاد و دارایی و سایر دستگاه های ذیربط	

ب) سیاست‌های قامین زیرساخت

ردیف	سیاست اجوایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۱	ایجاد شبکه یکپارچه اطلاعاتی	توانمند ساز	پشتیبانی از سرمایه گذاری در بخش‌های زیرساخت ملی ابهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار / پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا / تسهیل در ارتقای سطح فناوری ، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت آمار ایران و سایر دستگاه‌های مرتبط	
۲	توسعه و ارتقاء فرهنگ عمومی نسبت به تولید ملی از طریق اطلاع رسانی	پشتیبانی کننده	پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه‌های زیرساخت ملی	*	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	وزارتخانه‌های صنعت ، معدن و تجارت ، علوم، تحقیقات و فناوری و آموزش و پرورش و سازمان صدا و سیما	
۳	اصلاح زیرساخت‌های مالیاتی	کنترل کننده	بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار/ پشتیبانی و افزایش توانمندی بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه‌های اولویت دار	*	وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	
۴	شفاف سازی و توسعه نظام یکپارچه سرمایه گذاری	پشتیبانی کننده	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا/پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه‌های زیرساخت ملی/ بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار	*	وزارت امور اقتصادی و دارایی- وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت و سایر دستگاه‌های مرتبط	
۵	حفظat موثر از منابع انسانی در برابر مخاطرات کار	کنترل کننده	ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه‌های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی ، ایرانی /	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت تعاوون ، کار و امور اجتماعی و سایر دستگاه‌های ذیربیط	
۶	ارتقائی بهره برداری و توسعه پتانسیل‌های موجود کشور جهت توسعه کریدورهای تجاری منطقه	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	سایر دستگاه‌های مرتبط	

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۷	بستر سازی مناسب برای ایجاد مناطق آزاد صنعتی پردازش صادرات	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت	*	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت امور خارجه
۸	الزام تمام واحدهای تولیدی کشور به پیاده سازی نظام مدیریت مالی	توانمند ساز	رفع موانع توسعه بخش خصوصی	*	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۹	تمامین و توسعه زیر ساخت ها و فعالیت ها در بخش صنعت ، معدن و تجارت منطبق با آمایش سرزمین	توانمند ساز	پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه های زیرساخت ملی/بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / حصول اطمینان از تأمین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات /بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار/پشتیبانی و افزایش توانمندی بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار / پشتیبانی از تولید مواد واسطه ای و جلوگیری از خام فروشی	*		وزارت صنعت ، معدن و تجارت	و معافونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی و سایر دستگاه های ذیربسط
۱۰	توسعه و بهبود زنجیره تمامین و توزیع از طریق اصلاح و شفاف سازی فرایند های انجام امور و مشارکت بخش های خصوصی	توانمند ساز	پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه های زیرساخت ملی / حصول اطمینان از تأمین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات	*		وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت امور اقتصادی و دارایی، کشور و راه و شهر سازی
۱۱	بهبود و کارآمد سازی مدیریت ایمنی ، بهداشت، محیط زیست و انرژی (HSEE)	توانمند ساز	پشتیبانی از تولید مواد واسطه ای و جلوگیری از خام فروشی / ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی ، ایرانی	*		وزارت صنعت ، معدن و تجارت	سایر دستگاه های ذیربسط
۱۲	اعمال استاندارد های زیست محیطی فعالیتهای معدنی و صنایع معدنی در حد استانداردهای بین المللی	توانمند ساز	تکمیل زنجیره ارزش فعالیت های معدنی و پشتیبانی از تولید کالا های واسطه ای	*		وزارت صنعت ، معدن و تجارت	سایر دستگاه های ذیربسط

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۱۳	شفاف سازی و تحول در نظام گمرک و مکانیزه نمودن سیستمها	هماهنگ کننده	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا	*		وزارت امور اقتصادی و دارایی	نهادهای قضایی و امنیتی
۱۴	ایجاد و توسعه شهرک های لجستیکی و صنفی - صنعتی	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی/توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت‌دار	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربطر
۱۵	بهبود ساختار مدیریت منابع و کارامد سازی خدمات دولتی بخش	توانمند ساز	بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار / ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی، ایرانی	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربطر
۱۶	ایجاد ساختار و فرایند مدیریت بهینه انرژی	توانمند ساز	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا	*	*	وزارت نفت، نیرو، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان ملی استاندارد	دستگاه های ذیربطر
۱۷	ایجاد شهرک های تخصصی فراوری مواد معدنی در مجاورت مبادی عمده تولیدی، معادن و بنادر صادراتی	توانمند ساز	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا/ بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و سایر دستگاه های ذیربطر

ج) سیاست‌های رقابت‌پذیری

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۱	پشتیبانی از تولید دانش فنی و تجاری سازی	پشتیبانی کننده	بهبود مستمر سهولت انجام کسب کار	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	*	وزیر امور اقتصادی و دارایی، تعاون کار،	معاونت علمی و فناوری رییس جمهور و وزارت علوم و تحقیقات و فناوری
۲	پشتیبانی از سرمایه گذاری مشترک با شرکت های تولیدی خارجی	پشتیبانی کننده	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا / توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	*	وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت امور اقتصادی و دارایی
۳	رعایت مقیاس اقتصادی و بهینه در صدور مجوز ها و پشتیبانی از افزایش مقیاس مناسب بنگاه ها	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت امور اقتصادی و دارایی، تعاون ، کار و رفاه اجتماعی و صدا و سیما
۴	شفاف سازی و تسهیل فرایند های شروع کسب و کار	پشتیبانی کننده	بهبود مستمر سهولت انجام کسب کار/توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	*	وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت امور اقتصادی و دارایی، تعاون ، کار و رفاه اجتماعی و صدا و سیما
۵	پشتیبانی از توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط با اولویت صنایع پیشرفته	پشتیبانی کننده	رفع موانع توسعه بخش خصوصی / تسهیل در ارتقای سطح فناوری و توسعه صنایع پیشرفته	وزارت خانه های تعاون ، کار و امور اجتماعی و صنعت ، معدن و تجارت		معاونت علمی فناوری ریاست جمهوری	

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۶	واگذاری حداکثری امور تصدی گری به بخش خصوصی و تعاونی	پشتیبانی کننده	پشتیبانی و افزایش توانمندی بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت دار احصول اطمینان از تامین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات / رفع موانع توسعه بخش خصوصی ا بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	*	*	وزارت صنعت، معدن و تجارت و اقتصاد	قوه مقننه و قضائیه
۷	تسهیل فرایند انتقال دانش و تکنولوژی در بخش	توانمند ساز	ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه‌های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی، ایرانی	*	*	وزارت صنعت، معدن و تجارت	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت فناوری ریاست جمهوری
۸	اولویت سرمایه‌گذاری بر اساس نقشه راه توسعه صنایع پیشرفته	توانمند ساز	تسهیل در ارتقای سطح فناوری، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته	*	*	وزارت صنعت، معدن و تجارت	-معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری
۹	مدیریت صادرات مواد خام معدنی درجهت تکمیل زنجیره ارزش تولیدات	کنترل کننده	تکمیل زنجیره ارزش فعالیت‌های معدنی و پشتیبانی از تولید کالاها واسطه‌ای	*	*	وزارت صنعت، معدن و تجارت	سایر دستگاه‌های ذیربسط
۱۰	افزایش سهم تحقیقات کاربردی و آموزش صنعتی از طریق توسعه مراکز تحقیق و توسعه و ایجاد زیرساخت‌های مناسب	توانمند ساز	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا/ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه‌های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی، ایرانی	*	*	وزارت صنعت، معدن و تجارت	سایر دستگاه‌های ذیربسط
۱۱	بهره برداری از پتانسیل‌های موجود برای شناسایی و توسعه زنجیره‌های تولید با کشورهای ثالث بویژه کشورهای منطقه	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	*	*	وزارت صنعت، معدن و تجارت	وزارت امور خارجه
۱۲	پشتیبانی از توسعه کنسرسیوم‌ها، خوش‌های شرکت‌ها و تشکل‌های تولیدی و خدماتی	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / تکمیل زنجیره ارزش فعالیت‌های معدنی و پشتیبانی از تولید کالاها واسطه‌ای / تسهیل در ارتقای سطح فناوری، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته	*	*	وزارت صنعت، معدن و تجارت	دستگاه‌های ذیربسط

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۱۳	پشتیبانی از توسعه نظام مشاوره تخصصی	توانمند ساز	رفع موانع توسعه بخش خصوصی/پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا /توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت/ ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی ، ایرانی	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربط
۱۴	بهره گیری از توان تشکل های تخصصی (صنفی و تولیدی) از طریق مشارکت در تصمیم سازی ها و تقویت روابط بین آنها	توانمند ساز	پشتیبانی و افزایش توانمندی بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار/ تکمیل زنجیره ارزش فعالیت های معدنی و پشتیبانی از تولید کالا های واسطه ای/ احصول اطمینان از تامین و توزیع مناسب کالا ها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و صداوسیما	
۱۵	حمایت از ایجاد توسعه صنایع نوین و پیشرفتہ	پشتیبانی کننده	تسهیل در ارتقای سطح فناوری ، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	وزارت صنعت ، معدن و تجارت- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	دستگاه های ذیربط
۱۶	بهبود توان رقابت پذیری بنگاه ها از طریق ارتقاء سطح فناوری	توانمند ساز	تسهیل در ارتقای سطح فناوری ، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته / تکمیل زنجیره ارزش فعالیت های معدنی و پشتیبانی از تولید کالا های واسطه ای	*	- وزارت صنعت ، معدن و تجارت- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران
۱۷	ارتقاء اثربخشی و هم افزایی فعالیتهای تحقیق و توسعه (R&D) در بخش	توانمند ساز	تسهیل در ارتقای سطح فناوری ، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته / ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی ، ایرانی	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت - معاونت علمی فناوری	- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	
۱۸	ساماندهی و ارتقاء نظام نوآوری و مالکیت صنعتی در کشور	توانمند ساز	تسهیل در ارتقای سطح فناوری ، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته / بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت - معاونت علمی فناوری	- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - نهاد قضایی	
۱۹	فعال سازی و ارتقاء نقش تشکل های حمایت از حقوق مصرف کنندگان	توانمند ساز	نظرارت بر مولفه های کلان اقتصادی با رویکرد حمایت از حقوق مصرف کنندگان و تولید کنندگان	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربط

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۲۰	پایش عملکرد عوامل کلان اقتصادی و اثرات آن بر تولید و تجارت	کنترل کننده	نظرارت بر مولفه های کلان اقتصادی با رویکرد حمایت از حقوق مصرف کنندگان و تولید کنندگان	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربط
۲۱	ترغیب مصرف کنندگان به خرید کالا های داخلی از طریق ارتقاء کیفیت و کاهش قیمت	توانمند ساز	پشتیبانی از اصلاح و بهینه سازی الگوی مصرف در جهت حمایت از تولیدات داخلی	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربط
۲۲	برند سازی محصولات داخلی بر مبنای کیفیت و مشتری مداری و ایجاد هلдинگ های صادراتی	توانمند ساز	پشتیبانی از اصلاح و بهینه سازی الگوی مصرف در جهت حمایت از تولیدات داخلی	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربط
۲۳	بکارگیری مکانیزم های لازم جهت کاهش هزینه های تجارت رسمی و افزایش هزینه فاچاق	توانمند ساز	پشتیبانی از اصلاح و بهینه سازی الگوی مصرف در جهت حمایت از تولیدات داخلی	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربط

۵) سیاست‌های محیط قانونی

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۱	ایجاد ضمانت اجرایی قوی و جدی برای اجرای قراردادها	پشتیبانی کننده	بیبود مستمر سهولت انجام کسب کار		*	نهاد قضایی	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاه‌های ذیربطری
۲	بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مخل تولید، تجارت و سرمایه‌گذاری	پشتیبانی کننده	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا / بیبود مستمر سهولت انجام کسب کار/ توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت/ تسهیل در ارتقای سطح فناوری، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته/ رفع موانع توسعه بخش خصوصی/ بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی/ پشتیبانی و افزایش توانمندی بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت دار/ پشتیبانی از سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیرساخت ملی	*	وزارت تجارت	وزارت صنعت، معدن و تجارت	
۳	محدود نمودن نهادهای عمومی و غیر خصوصی در ما مدیریت بنگاهها	بازدارنده	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا	*	وزارت امور اقتصاد و دارایی	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاه‌های ذیربطری	
۴	اجرای کامل قوانین و مقررات مرتبط با اصناف	بازدارنده	حصول اطمینان از تامین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات	*	وزارت دادگستری	اتاق اصناف کشور _ وزارت صنعت، معدن و تجارت _ وزارت کشور	
۵	یکپارچه سازی و تقویت سیستم‌های هدفمند نظارتی	بازدارنده	حصل اطمینان از تامین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات / توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت‌دار	*	وزارت دادگستری	وزارت تجارت	
۶	افزایش اثربخشی روش هایناظارتی در امور اصناف	بازدارنده	حصل اطمینان از تامین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات	*	وزارت تجارت	اتاق اصناف و سایر دستگاه‌های ذیربطری	

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۷	توسعه ارایه خدمات قضایی به شیوه الکترونیکی	کنترل کننده	بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار/پشتیبانی از سرمایه‌گذاری در حوزه های زیرساخت ملی	*	نهاد قضایی	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و صنعت، معدن و تجارت	
۸	تسهیل و تسريع در رسیدگی به شکایات و اختلافات طرفین در اجرای قراردادها	پشتیبانی کننده	بهبود مستمر سهولت انجام کسب کار	*	نهاد قضایی	وزارت صنعت، معدن و تجارت	
۹	تسريع و شفافیت در رسیدگی به دعاوی و شکایات سرمایه‌گذاران	پشتیبانی کننده	بهبود مستمر سهولت انجام کسب کار	*	نهاد قضایی	وزارت صنعت، معدن و تجارت و اقتصاد	

ه) سیاست‌های سرمایه‌گذاری و توسعه تجارت

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۱	پشتیبانی هدفمند از صادرات کالاها و خدمات با هدف کسب مزیت رقابتی و دستیابی به بازارهای جدید	پشتیبانی کننده	پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا / بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار / بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / صادرات غیر نفتی /	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت امور اقتصاد و دارایی	
۲	اصلاح نظام تعرفه ای و تبدیل موانع غیر تعرفه ای به تعرفه ای	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / پشتیبانی / افزایش توانمندی بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت دار / پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	گمرک ج.ا.ا.	
۳	کاهش ریسک صادرات	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	*	وزارت امور اقتصادی و دارایی- وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت امور خارجه	
۴	استفاده بهینه از ظرفیت‌های مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی به منظور گسترش تولیدات صادرات گرا و خدمات تجاری	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / تسهیل در ارتقای سطح فناوری، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	سایر دستگاه‌های ذیربطری	
۵	توسعه تجارت الکترونیک و گسترش بکارگیری روش‌های نوین تجارت (نظری کارت‌های اعتباری، خرید‌های اینترنتی)	پشتیبانی کننده	حصول اطمینان از تامین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات _ وزارت اقتصاد	
۶	توسعه تعاملات بین‌المللی و عضویت در پیمان ها و سازمان‌های منطقه‌ای و جهانی	هماهنگ کننده	پشتیبانی و افزایش توانمندی بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت دار / پشتیبانی از تولید و عرضه کالا و خدمات مبتنی بر فناوری با ارزش افزوده بالا / تسهیل در ارتقای سطح فناوری، توسعه خدمات و صنایع پیشرفته	*	وزارت صنعت ، معدن و تجارت و خارجه	وزارت امور اقتصادی و دارایی و سایر دستگاه‌های ذیربطری	

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۷	اطمینان از حفظ سطوح مناسب ذخایر راهبردی کالاهای اساسی	کنترل کننده	حصول اطمینان از تامین و توزیع مناسب کالاها و خدمات و تسهیل و نوین سازی جریان کالا و خدمات	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	سایر دستگاه های ذیربسط
۸	پشتیبانی از استقرار نظام جامع مدیریت کیفیت و استاندارد	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی /توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت دار	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	سایر دستگاه های ذیربسط
۹	هدایت و تشویق بنگاه ها به رعایت استاندارد های بین المللی	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	سایر دستگاه های ذیربسط
۱۰	پشتیبانی از پردازش واردات و صدور مجدد	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	سایر دستگاه های ذیربسط
۱۱	پشتیبانی از تاسیس اتاق های بازرگانی مشترک و تقویت اتاق های بازرگانی منطقه ای نظیر اتاق بازرگانی اکو	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / بهبود مستمر سهولت انجام کسب کار/ توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت	*	*	وزارت صنعت، معدن و تجارت- وزارت امور خارجه	وزارت امور اقتصادی و دارایی و سایر دستگاه های ذیربسط
۱۲	پیشبرد فرایند الحق به سازمان جهانی تجارت (WTO)	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی			وزارت صنعت، معدن و تجارت	سایر دستگاه های ذیربسط
۱۳	بهره گیری از ظرفیت بخش خصوصی و تشکل های صنعتی، تجاري با هدف توسعه زير ساخت های اطلاعاتی و آماری	توانمند ساز	نظرات بر مولفه های کلان اقتصادی با رویکرد حمایت از حقوق مصرف کنندگان و تولید کنندگان	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربسط
۱۴	تسريع فرایند خصوصی سازی و کاهش تصدی گری دولت	توانمند ساز	توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اولویت دار/ ارتقاء توانمندی و شایستگی سرمایه های انسانی با تکیه بر فرهنگ اسلامی ، ایرانی	*		وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاه های ذیربسط

ردیف	سیاست اجرایی	نوع سیاست	موضوع راهبردی	بخش(صمت)	فرابخش	مسئول اجرا	دستگاه همکار
۱۵	ایقای نقش موثر در هماهنگی سیاست های اقتصاد کلان با توسعه صنعت، معدن و تجارت	پشتیبانی کننده	بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار / پشتیبانی از سرمایه گذاری در بخش های زیر ساخت مالی	*		معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری	بانک مرکزی و سایر دستگاه های ذیربسط
۱۶	دسترسی عموم ذینفعان به اطلاعات اقتصادی برای جلوگیری از ایجاد رانت های اطلاعاتی	پشتیبانی کننده	بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار	*		وزارت صنعت، معدن و تجارت	دستگاه های ذیربسط
۱۷	بستر سازی برای حضور بیمه های خارجی	پشتیبانی کننده	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار / توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت	*	*	وزارت امور اقتصادی و دارایی	دستگاه های ذیربسط
۱۸	فراهم سازی زمینه حضور واسطه ها و سرمایه های خارجی در بازار بورس کشور	توانمند ساز	بهبود و توسعه روابط تجاری بین المللی و تسهیل تجارت در فضای رقابتی با اولویت صادرات غیر نفتی / توانمندسازی و رفع موانع توسعه بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در حوزه های اولویت دار / توسعه سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت / پشتیبانی از سرمایه گذاری در حوزه های زیر ساخت ملی	*	*	وزارت امور اقتصادی و دارایی	دستگاه های ذیربسط

۱۱ برنامه‌های عملیاتی

با توجه به چارچوب کلی سند برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت و بسته سیاست‌های اجرایی تدوین شده در راستای موضوعات راهبردی تعیین شده به منظور دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست ساله کشور و برنامه‌های توسعه‌ای با تمرکز بر این بخش، انتظار می‌رود با تدوین و اجرای درست برنامه‌های عملیاتی حوزه‌های مرتبط در وزارت صنعت، معدن و تجارت به طور سالانه شاهد اجرای سیاست‌ها و تحقق اهداف تعیین شده، بود.

محورهای اصلی برنامه عملیاتی وزارت صنعت، معدن و تجارت بر اساس سه رویکرد تنظیم می‌گردد.

۱ - تحقق اهداف تعیین شده در اسناد فرادستی و تکالیف قانونی

۲ - اهداف توسعه‌ای مبتنی بر بسته سیاست‌های سند برنامه راهبردی توسعه صنعت، معدن و تجارت

۳ - اقدامات وظیفه‌ای هر حوزه متناسب با ماموریت‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت

پس از تدوین برنامه حوزه‌های تابعه وزارت صنعت، معدن و تجارت و پایش این برنامه‌ها در جلسات کارشناسی کارگروه‌های تخصصی موضوعات راهبردی و تایید آن در کارگروه سیاستگذاری و برنامه‌ریزی وزارت صنعت، معدن و تجارت با ابلاغ مقام محترم وزارت، برنامه‌های عملیاتی توسط حوزه‌های ذیربسط اجرا می‌گردد. به منظور جلوگیری از انحراف برنامه‌ها، لازم است عملکرد این برنامه‌ها در بازه زمانی شش ماهه و سالانه توسط معاونت برنامه‌ریزی وزارت صنعت، معدن و تجارت مطابق فرم زیر مورد بررسی و پیگیری قرار گیرد.

فرم برنامه عملیاتی سال ۱۳۹۳ وزارت صنعت، معدن و تجارت (حوزه‌های ستادی، سازمانها و شرکتهای تابعه)

تکالیف قانونی	منابع مالی مورد نیاز (ارزی/ریالی)	تاریخ اجرا		اندازه هدف	واحد سنجش	شخص اندازه گیری	برنامه های عملیاتی	سیاست های اجرایی	موضوع راهبردی	نحوه
		پایان	شروع							

۱۲ مدیریت عملکرد و پایش بر فناوه

مدیریت عملکرد و سیستمه ای ارزیابی عملکرد در سازمانها یکی از مهمترین ابزارهای مدیریتی به حساب می آید. مدیریت عملکرد، موضوع توانمندسازی و قابلیت پاسخگویی در چارچوب اصول و مفاهیم مدیریت را برای تحقق اهداف و وظایف سازمانی در قالب اجرای برنامه های عملیاتی دنبال می کند. هر قدر سیستم مدیریت عملکرد قوی تر و کاراتر باشد اتلاف منابع کاهش می یابد. سیستم مدیریت عملکرد و پایش برنامه ها دستیابی به اهداف را نزدیک تر و از انحراف برنامه ها جلوگیری می نماید. از این رو، در این سند بر اساس ادبیات برنامه ریزی و اثربخشی بیشتر برنامه های تدوین شده، سیستم مدیریت عملکرد و پایش برنامه ها جزء سرفصل های این مجموعه قرار گرفته است تا برنامه های هر حوزه به صورت مستمر پایش و عملکرد هر حوزه اجرایی، مورد ارزیابی و پایش قرار گیرد.

مهمترین اهداف مدیریت عملکرد و پایش برنامه ها

- کنترل مداوم جریان برنامه ها و اسقوار چرخه مدیریت بهره وری
- شناسایی نقاط قوت و ضعف و مشکلات برنامه ها
- ارتقای پاسخگویی در مورد عملکرد برنامه ها
- ارتقای توانمندی حوزه ها در ارائه کمی و کیفی خدمات و رقابت پذیری در فضای ملی و بین المللی
- آسیب شناسی موانع، مشکلات و مسائل موجود

از سوی دیگر با عنایت به جایگاه محوری بخش خصوصی در اجرای استراتژی توسعه صنعت، معدن و تجارت مطابق چارچوب مربوطه، در تمامی مراحل این فرآیند، پایش و ارزیابی با محور قرار دادن بخش خصوصی، انجام خواهد پذیرفت. در این راستا، ارزیابی و نظارت بر فرآیند اجرای چارچوب استراتژی توسعه صنعت، معدن و تجارت "توسط معاونت برنامه ریزی وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان متولی اجرای این فرآیند، انجام خواهد گرفت. معاونت برنامه ریزی به عنوان عنصر کلیدی و حلقه واسطه میان کلیه معاونت ها، سازمانهای تابعه، بخش خصوصی و سایر اعضاء دولت و شوراهای کلیدی اقتصادی ایفای نقش خواهد کرد.

سیاست‌های پایش بر عملکرد عمدتاً بر چهار محور ذیل استوار خواهند بود:

- الف- ارائه راهکار در خصوص تسهیل در امر تولید و تجارت
 - ب- ایجاد هماهنگی میان کلیه ذی‌نفعان در جهت تسهیل شرایط اجرای سند برنامه راهبردی
 - ج- ارائه بازخوردهای اجرای سند به کلیه ذی‌نفعان
 - د- ابلاغ مسائل و مشکلات به دولت در جهت تهیه واصلاح قوانین و دستورالعمل‌ها
- در راستای بهره‌گیری کامل از کلیه ظرفیت‌های قانونی قوانین توسعه‌ای کشور و بهره مندی از ظرفیت‌های سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در کلیه مراحل اجرای سند از پتانسیل‌های موجود بهره برداری خواهد شد.

۱۳ اسناد پشتیبان

- ✓ اسناد راهبردی تهیه شده قبلی مرتبط با صنعت و معدن و تجارت
- ✓ مطالعات تطبیقی برخی از کشورهای در حال توسعه
- ✓ گزارش متداول‌زی و نتایج اولویت‌بندی رشته فعالیت‌های بخش صنعت، معدن و تجارت
- ✓ سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت